ISSN 1338-9025

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

4 | 2018

Čestný doktorát Trnavskej univerzity RNDr. Františkovi Mikloškovi

Pozývame vás do Univerzitného pastoračného centra v Trnave

Pocta jubilujúcemu profesorovi Bohumilovi Chmelíkovi

OBSAH

Pohľadom rektora 2
Na pulze univerzity 3
Profily osobností 12
Zo života fakúlt 14
Veda a výskum 24
Ponad čas 26
Študentská panoráma..... 28
Kaleidoskop 29
Študentské mobility 30
Okienko Študentskej rady TU 30
Jazykové okienko 31

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
časopis Trnavskej univerzity v Trnave

Číslo reg. na MK SR:
EV 4665/12, ISSN 1338-9025
Vydáva Trnavská univerzita v Trnave,
Hornopotočná 23,
918 43 Trnava,
IČO 31 825 249,
č. tel.: 033/5939111
http://www.truni.sk/
e-mail časopisu:
casopis.TU@truni.sk
Predseda redakčnej rady a zodpovedný redaktor:
prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.
Členovia redakčnej rady:
Mgr. Michaela Rušinová
doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.
prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.
doc. S. S. Lic. Jozef Tiňo, PhD.
Mgr. Jozef Žuffa, Dr. theol.
ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, ThD.
PhDr. Zuzana Martinkovičová
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.
Bc. Adrián Kobetič
Mgr. Veronika Durinová
Marek Gunič
doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.
Mgr. Ľubica Nicolussi
Timea Oravcová
Andrej Gejdoš
Spolupracovníci:
PhDr. Adriana Krupová
PhDr. Marián Manák, PhD.
Výkonný redaktor: Emil Borčin
Grafická úprava: Jana Janíková
Tlač: Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV
Periodicita vydávania: štvrťročník
Dátum vydania periodickej tlače:
december 2018, ročník siedmy
Fotografia na obálke: Barbora Likavská

Marek Šmid, rektor Trnavskej univerzity v Trnave

Vážené čitateľky, vážení čitatelia,
naša univerzita má tri východiskové princípy činnosti: hodnotový prístup, investovanie do skutočnej kvality vzdelávania a výskumu a rozumné hospodárenie.

Kvalita vzdelávania a výskumu, ako aj dobré hospodárenie sú témami, o ktorých sa priebežne pomerne často diskutuje tak u nás, ako aj na iných vysokých školách i v celej spoločnosti.

Ako si predstavujeme ten „hodnotový prístup", je azda ťažšou otázkou... Vieme, že hodnoty by pre nás nemali byť len umelo vytvoreným heslom, ale viac spôsobom myslenia. Čo je však tou „hodnotou", tým skutočne „cenným"?

Hodnotou je pre nás možno napríklad presvedčenie, viera či sloboda myslenia a bádania.

Veľkou hodnotou sú iní ľudia, láska, priateľstvo, vzťahy.

Hodnotou je aj princíp, že náš absolvent by sa mal vedieť v pravom zmysle slova uplatniť v živote. Nielen tak, aby dostal zamestnanie, ale aby vedel aj premýšľať, triediť informácie, používať ich; videl vedu, prácu a život okolo seba v súvislostiach, mal pozitívny vzťah k ľuďom a chuť žiť naplno.

Hodnotou je pre nás stáročná skúsenosť a vlastná tvár univerzity, ktorá má svoju orientáciu a základy vo svetle našej kultúry. A to práve v dnešnom prostredí množstva roztrieštených názorov a slabej zjednotenosti a identifikácie kľúčových bodov života.

Ak je tradíciou našej univerzity, že bola v histórii centrom vzdelanosti v Uhorsku, tak hodnotou pre nás je pokračovať v jej odkaze, čo znamená byť takýmto centrom aj dnes bez toho, aby sme mali obavu, či na to máme.

Hodnotou pre nás je spravodlivosť voči študentom a zamestnancom, ale aj pomoc slabším.

Hodnotou pre nás i okolie je to, aby sme zostali otvorení a nenadobudli dojem, že svet je výlučne len v Trnave; učili sa, ale aj mali zdravé sebavedomie odovzdávať – áno, tu v regióne, ale aj na Slovensku a za jeho hranicami.

Hodnotou je tiež napríklad to, že možno neprodukujeme veľké počty absolventov, ale s úctou sa dotýkame vedomia jednotlivých ľudí tak, aby sme pomohli človeku rozvíjať sa; to, že v centre pozornosti nie je klient s pridieleným číslom, ale človek.

Hodnotou môže byť s poctivým záujmom napísaná záverečná či rigorózna práca, nielen pre naplnenie právnych noriem upravujúcich kritériá takýchto prác, ale ako presvedčenie, že sme hodní toho, aby sme videli, či naozaj obstojíme v tom, čo robíme, v našom štúdiu a práci.

Hodnotou, za ktorú môžeme byť mimoriadne vďační, je aj schopnosť a možnosť premýšľať o hodnotách a ich mieste v našom vlastnom živote. Preto máme každý svoj vlastný pohľad na hodnoty, ktoré (ako dúfam) z rúk nepustíme, aby bol náš život únosný, ale aj užitočný a smeroval k šťastiu...

Ocenenie za úspešnú vedeckú a pedagogickú prácu i prínos k vzniku univerzity

Rektor Trnavskej univerzity v Trnave Marek Šmid odovzdal 5. novembra počas konania 17. ročníka konferencie *Ochrana života* prof. MUDr. Bohumilovi Chmelíkovi, PhD., pri príležitosti jeho nedávneho životného jubilea – 80 rokov Zlatú medailu Trnavskej univerzity za úspešnú vedeckú a výchovno-vzdelávaciu prácu, ktorá prispela k zvýšeniu vedeckého a pedagogického kreditu Trnavskej univerzity v Trnave.

Rektor Trnavskej univerzity profesor Marek Šmid odovzdáva profesorovi Bohumilovi Chmelíkovi Zlatú medailu Trnavskej univerzity

Dňa 13. novembra Trnavská univerzita v Trnave udelila čestný doktorát prof. PhDr. Viktorovi Lechtovi, PhD., významnému pedagógovi a logopédovi *„za celoživotné vedecké dielo, ktorým založil a sformoval vedecký a študijný odbor logopédia na Slovensku a položil základy inkluzívnej pedagogiky v strednej Európe“*.

Čestný doktorát udelila aj RNDr. Františkovi Mikloškovi, slovenskému politikovi a disidentovi, bývalému predsedovi Slovenskej národnej rady a poslancovi Národnej rady Slovenskej republiky, za prínos k vzniku Trnavskej univerzity v Trnave a budovanie demokratickej Československej republiky i Slovenskej republiky po roku 1989, za doterajšiu prácu v oblasti náboženského, kultúrneho a politického života na Slovensku v období socializmu, angažovanie sa v oblasti ochrany ľudských, občianskych a náboženských práv.

(red.)

Profesor Viktor Lechta (vpravo) pri odovzdávaní čestného doktorátu, ktorý mu udelila Trnavská univerzita

Výzva na ochranu života

Trnavská univerzita v Trnave považuje ľudský život a dôstojnosť ľudskej osoby za nedotknuteľné hodnoty, obhajuje právo na ochranu života človeka od jeho počatia až po prirodzenú smrť.

(z Preambuly Štatútu Trnavskej univerzity v Trnave)

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce zaradila do programu Týždňa vedy a techniky sedemnásty ročník vedecko-odborných konferencií *OCHRANA ŽIVOTA*. Konferencia sa konala pod záštitou poslankyne Európskeho parlamentu MUDr. Anny Záborskej a rektora Trnavskej univerzity prof. doc. JUDr. Mareka Šmida, PhD. Patrónkou týchto konferencií je sv. Gianna Beretta Molla.

Po ukončení americko-slovenského projektu zameraného na zlepšenie vyučovania zdravotníckeho manažérstva, súčasťou ktorého boli dve etické konferencie, predložil v roku 1999 doc. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD., návrh na pravidelné konanie konferencií *OCHRANA ŽIVOTA*. Projekt podporil vtedajší dekan prof. MUDr. Vladimír Krčméry, CSc., a v tejto podpore sa trvalo pokračuje. Pred uvedením prvej konferencie došlo k dohode s organizátormi pro-life konferencií v Rajeckých Tepliciach. Tieto konferencie majú charakter odborne-populárnych dvojdňových stretnutí a konajú sa v jarných mesiacoch, trnavská OCHRANA ŽIVOTA zasa v jesennom termíne. Trnavské konferencie s medzinárodnou účasťou sa konali každoročne, striedavo v Trnave a v Inštitúte Krista Veľkňaza v Žakovciach, neskôr len v Trnave, a v ostatných rokoch s dvojročnou periodicitou. Históriu konferencií, ktoré pripravoval prof. Bohumil Chmelík, dokumentujú konferenčné zborníky, ktorých editorom bol prof. Chmelík. V ostatných rokoch konferencie v spolupráci s vedeckým výborom úspešne pripravila PhDr. Kristína Grendová, PhD., a bola aj editorkou zborníkov.

Sedemnásta pro-life konferencia bola orientovaná na *Novú chartu zdravotníckych pracovníkov*, ktorá vyšla v slovenskom preklade v Spolku sv. Vojtecha v minulom roku. Vydanie prvej Charty bolo z roku 1994. Ako každá oblasť ľudského poznania, aj medicína, biomedicínsky výskum a jeho aplikácie na ľudský život sa rýchlo rozvíjajú. Za vyše 20 rokov pribudli nové poznatky aj na poli medicíny a ich aplikácií pre chorého človeka. To bol dôvod, prečo Kongregácia pre pastoráciu v zdravotníctve v Novej charte zaujala jasné stanoviská, čo je dovolené, čo môžeme využívať pre

dobro človeka – zdravého i chorého.
Charta zdôrazňuje nárast pracovníkov v rezorte zdravotníctva, ako aj ďalších s dosahom na zdravotníctvo a zdravie, a nazýva ich služobníkmi života a zdravia. Nová charta je aktuálna nielen pre zdravotníctvo a etiku, ale aj pre teológiu, filozofiu, právne vedy, sociálnu prácu. Rozdelená je na tri časti: plodiť, žiť, zomrieť. Tento dokument bol vytvorený v prostredí katolíckej cirkvi a ponúka orientačné línie pre riešenie etických problémov súčasného zdravotníctva. Je to dokument zásadného významu pre celú spoločnosť, čo potvrdili príspevky prednesené na konferencii.
Slávnostnou časťou konferencie bolo odovzdanie Zlatej medaily prof. MUDr. Bohumilovi Chmelíkovi, PhD., emeritnému profesorovi Trnavskej univerzity, pri príležitosti jeho životného jubilea.
Zo súboru prednášok treba vyzdvihnúť príspevky zamerané na obsah Novej charty. O súčasných problémoch zdravotníctva hovorila MUDr. Anna Záborská. Prof. Jozef Glasa a kolektív zdôraznili podnety Novej charty pre etickú zdravotnú politiku a PhDr. René Balák upozornil na jej morálne posolstvo v kontexte nových biotechnológií. Doc. Patrícia Dobríková a kolektív predstavili chartu zo sociálno-psychologického pohľadu. MUDr. Ján Kovaľ a kolektív pripravili štúdiu o zdraví a úmrtí detí v sociálne znevýhodnenom prostredí východného Slovenska. Prof. Ladislav Csontos SJ analyzoval potrebu a možnosti vytvárania prajného prostredia pre rodinu. Mgr. Rudolf Kopinec, kaplán Fakultnej nemocnice v Trnave, sa zamyslel nad potrebou pastoračnej starostlivosti v nemocniciach ako súčasti komplexnej starostlivosti o pacienta. Prof. Eva Grey zdôraznila, že výhrada vo svedomí je predpoklad autentického výkonu povolania v zdravotníctve.

Záštitu nad konferenciou prevzala spolu s rektorom Trnavskej univerzity v Trnave poslankyňa Európskeho parlamentu Anna Záborská

O aktuálnom probléme pochovávania nenarodených detí hovorila PhDr. Jaroslava Poloňová. Účastníci konferencie sa zhodli, že *„závažná téma ochrany života od počatia je téma nevyčerpateľná a stále aktuálna“*. Konferenčné prednášky budú publikované v zborníku. Pre záujemcov sú dostupné zborníky aj z minulých konferencií.

* * *

K ochrane života patria aj otázky o rôznych druhoch antikoncepcie, o spôsoboch uskutočňovania potratov, eutanázie, otázky týkajúce sa umelého oplodnenia, regulácie plodnosti, rôzne eugenické prístupy, darovanie a transplantácia orgánov a iné biomedicínske pokusy.
Najvýhodnejšie riešenia týchto existenčných problémov, vychádzajúcich z piateho príkazu *Desatora* – Nezabiješ!, sú ponúknuté tak v *Novej charte zdravotníckych pracovníkov*, ako aj v inštrukciách: *Dignitas personae* (dôstojnosť osoby) a *Donum vitae* (o rešpektovaní začínajúceho sa ľudského života a dôstojnosti plodenia), a tiež v *Deklarácii o eutanázii*. Pre záujemcov sú dostupné on-line na stránkach Konferencie biskupov Slovenska.

(red.)

Jedna otázka

prorektorovi Trnavskej univerzity v Trnave pre rozvoj doc. PhDr. Marekovi Majdanovi, PhD.

Ste členom medzinárodnej skupiny expertov, ktorí spolupracujú na komplexnej štúdii o stave zdravia v globálnom meradle za rok 2017. Môžete predstaviť túto štúdiu a vašu účasť v nej?

Štúdia *Global Burden of Diseases* (GBD) je ambiciózny projekt, ktorého primárnym cieľom je zmapovať výskyt a dosah ochorení, rizikových faktorov a príčin úmrtí vo všetkých krajinách sveta. Za vznikom štúdie stoja profesori Chris Murray a Alan Lopez, ktorí v roku 1990 s ďalšími kolegami vyhodnotili výskyt a dosah vyše 100 ochorení v ôsmich regiónoch sveta.
Z tejto iniciatívy sa za nasledujúcich 20 rokov stala v podstate najväčšia epidemiologická štúdia na svete, ktorá vo svojej ostatnej aktualizácii (publikovanej v novembri 2018) mapuje vyše 350 ochorení a rizikových faktorov ochorení vo viac ako 190 krajinách sveta.
Okrem toho, že vďaka jednotnej metodike prináša valídne porovnanie situácie medzi krajinami, jej význam spočíva aj v zavádzaní nových epidemiologických metód a mier: tieto na rozdiel od tradičných (ako mortalita – úmrtnosť, incidencia – výskyt nových prípadov, prevalencia – celkový počet ochorení v bode času) berú do úvahy aj reálny dosah každého prípadu ochorenia a úmrtia (napríklad roky strateného života, roky prežité v plnom zdraví a podobne). Ďalším prínosom je vnášanie pokročilého modelovania a prvkov umelej inteligencie do odhadu vývoja výskytu a účinkov ochorení – štúdia napríklad prináša odhady pre každé jedno ochorenie aj pre krajiny, kde je naozaj limitovaná dostupnosť vstupných údajov (krajiny sužované vojnami, respektíve s neexistujúcou infraštruktúrou, ktorá by dáta akceptovateľnej kvality zbierala). Tým, že sa štúdia neustále aktualizuje, pridávajú sa nové vstupné údaje a odhady sú čoraz presnejšie.
Osobne mám tú česť byť členom expertného tímu štúdie a spolupracovať na tomto projekte, ktorý zásadným spôsobom mení prístupy v epidemiológii a globálnom zdraví. Najnovšou ambíciou projektu je postupne prejsť na lokálnejšie modelovania, kde sa jednotlivé odhady budú vzťahovať na podstatne menšie geografické jednotky, ako sú krajiny.
Za odpoveď ďakuje

Bohumil Chmelík

Týždeň vedy a techniky na Trnavskej univerzite

Týždeň vedy a techniky na Slovensku každoročne organizuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti. Cieľom tohto podujatia je zlepšiť vnímanie vedy a techniky v povedomí celej spoločnosti, popularizovať a prezentovať ich, vzbudiť záujem mladých ľudí o štúdium vedeckých a technických disciplín, informovať verejnosť o poznatkoch vedy a techniky a o nutnosti podporovať vedu a techniku, ktoré sú základom hospodárskeho a spoločenského pokroku a pomáhajú riešiť globálne problémy a výzvy. Týždeň vedy a techniky sa v roku 2018 konal v dňoch 5. – 11. novembra. Trnavská univerzita sa v jeho rámci prezentovala celkom 47 podujatiami, zahŕňajúcimi vedecké konferencie, semináre, prednášky a prezentácie tvorivej činnosti. Konkrétne išlo o 21 podujatí filozofickej fakulty, 8 podujatí pedagogickej fakulty, 7 podujatí fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, 5 podujatí teologickej fakulty, 5 podujatí právnickej fakulty a jedno podujatie univerzitnej knižnice. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2017 narástol počet o 11 podujatí a oproti roku 2016 až o 23 podujatí, z čoho možno vyvodiť záver, že univerzita sa čoraz viac zapája do prezentácie svojej tvorivej činnosti v uvedenom podujatí, čo možno hodnotiť pozitívne.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra anglického jazyka a literatúry PdF TU v Trnave

Boost Your Students' Skills – didaktický workshop (6. 11. 2018, PdF TU v Trnave, Priemyselná 4, zodpovedný pracovník: prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD.)
Metodický workshop vydavateľstva OUP venoval svoju pozornosť rozvoju zručností žiakov a študentov učiacich sa anglický jazyk. Jeho cieľom bola praktická ukážka materiálov vhodných na výučbu tohto cudzieho jazyka.

My vo svete, svet u nás – cyklus akademických prednášok a odborných seminárov (8. 11. 2018, PdF TU v Trnave, Priemyselná 4, zodpovední pracovníci: prof. PaedDr. Silvia Pokrivčáková, PhD., Mgr. Michal Bodorík, PhD.)
Séria jednotlivých prednášok a seminárov ponúkla program zameraný na rôzne aspekty jazykového vzdelávania z globálneho hľadiska, venovala pozornosť aj vybraným témam anglickej literatúry.

National Literatures in the 21st Century: A Colloquium – literárne kolokvium (9. 11. 2018, PdF TU v Trnave, Priemyselná 4, zodpovední pracovníci: prof. PhDr. Anton Pokrivčák, PhD., Mgr. Michal Bodorík, PhD.)
Hlavným cieľom projektu bola analýza národného a kultúrneho konceptu v literatúre so špeciálnym dôrazom na formovanie a vývin slovensko-americkej literatúry a kultúrnej identity.

Katedra slovenského jazyka a literatúry PdF TU v Trnave v spolupráci s Ústavom slovenskej literatúry SAV

Poetika textu a poetika udalosti II. – workshop (15. 11. 2018, zasadačka dekana PdF TU v Trnave, zodpovedný pracovník: prof. PaedDr. René Bílik, CSc.)
Workshop sa uskutočnil v rámci podujatí, ktoré sú súčasťou riešenia spoločného projektu Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislave a Pedagogickej fakulty TU v Trnave VEGA 2/0074/16 *Poetika slovenskej literatúry po roku 1945*. Išlo o prezentáciu a vzájomnú oponentúru čiastkových výsledkov výskumu zo strany členov výskumného tímu. Podujatie bolo kombinované s vystúpeniami pozvaných hostí.

Katedra slovenského jazyka a literatúry PdF TU v Trnave

Textotvorný proces a slohotvorná činnosť žiaka – prednáška s diskusiou a workshopom (5. 11. 2018, PdF v Trnave, Priemyselná 4, zodpovedný pracovník: PaedDr. Mária Beláková, PhD.)
Cieľom podujatia bola prezentácia lingvodidaktických východísk o textotvornej činnosti žiaka očami spisovateľa D. Heviera. (Viac na s. 17.)

O čom hovoria názvy slovenských riek – prednáška s diskusiou (5. 11. 2018, PdF v Trnave, Priemyselná 4, zodpovední pracovníci: doc. PhDr. Juraj Hladký, PhD., PaedDr. A. Závodný, PhD.)
V prednáške s diskusiou boli poslucháči informovaní o názvoch slovenských riek, ktoré patria do skupiny najstarších vlastných mien. Názvoslovie riek v sebe ukrýva veľa reálií o živote našich predkov, ale zachytáva i starú lexiku, ktorá sa niekedy v apelatívnej lexikálnej zásobe ani nezachovala.

Katedra pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty TU v Trnave

Relacionalita vo výchove (k) mravnosti – medzinárodná vedecká konferencia (23. 11. 2018, aula Pazmaneum, Univerzitné námestie Trnava, zodpovedný pracovník: doc. PhDr. Andrej Rajský, PhD.)
Zámerom konferencie bolo vytvorenie priestoru pre akademickú diskusiu orientovanú na význam vzťahu relacionality v mravnej výchove, špecificky vo výchove charakteru, s dôrazom na možnosti etickej výchovy ako školského predmetu v slovenskom vzdelávacom systéme.

Katedra školskej pedagogiky PdF TU v Trnave a Metodicko-pedagogické centrum v Trnave

Podpora zdravého životného štýlu v materských školách –

odborný seminár (6. 11. 2018, kinosála SOŠOaS Trnava, Lomonosovova 6, zodpovedný pracovník: Mgr. Dana Masaryková, PhD.)
Cieľom podujatia bolo komplexnejšie predstavenie možnosti podpory výchovy k zdravému životnému štýlu v materských školách.

TEOLOGICKÁ FAKULTA

Hinduizmus: veľká nábožensko-spoločenská syntéza Indie (6. 11. 2018)
Prednášateľ: doc. PaedDr. Martin Dojčár, PhD., zodpovedné: Ústredie slovenskej kresťanskej inteligencie pre vedu a vieru
Na základe záujmu o svetové náboženstvá vznikol diskusný seminár troch tematických okruhov pod názvom *Iné ako kresťanské náboženstvá*, ktorý sa uskutočnil v priestoroch TF TU.

Otvárame dvere: Pamäť a identita (8. 11. 2018)
Prednášateľ: Ing. Egon Gál, CSc., zodpovedná: TF TU v spolupráci so Židovským kultúrnym inštitútom
Na základe úspešnej spolupráce TF TU so Židovským kultúrnym inštitútom vznikol unikátny vzdelávací program *Otvárame dvere*. Program prináša cyklus prednášok zameraných na vzájomné spoznávanie, ktoré vedie k medzináboženskému dialógu.

FAKULTA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNEJ PRÁCE

Katedra verejného zdravotníctva

Konferencia Ochrana života XVII. (5. 11. 2018)
Hlavnou témou konferencie bola nová charta zdravotníckych pracovníkov a výzva na ochranu života. Konferencia bola organizovaná pod záštitou poslankyne Európskeho parlamentu MUDr. Anny Záborskej a rektora Trnavskej univerzity v Trnave prof. doc. JUDr. Mareka Šmida, PhD. (Viac na s. 3.)

Katedra sociálnej práce

„Čo s bielymi miestami v pomoci obetiam domáceho násilia na Slovensku?“ (6. 11. 2018)
Vedecká konferencia, ktorá sa zamerala na zhodnotenie aktuálneho stavu ochrany žien a detí na Slovensku a identifikáciu „slepých“ miest v efektívnej pomoci týmto obetiam domáceho násilia. Organizátorom konferencie bolo Centrum Slniečko, o. z., v spolupráci s Katedrou sociálnej práce FZaSP TU.

Seminár včasnej intervencie (6. 11. 2018)
Podujatie bolo zamerané na zhodnotenie poznatkov z výskumu o včasnej intervencii a porovnanie skúseností s Českou republikou. Súčasťou seminára boli príklady dobrej praxe (odborný rozbor kazuistík). Seminár včasnej intervencie bol organizovaný Katedrou sociálnej práce FZaSP TU pod vedením Mgr. Terézie Hradilkovej.

Katedra ošetrovateľstva

Nové trendy v ošetrovateľstve V. (7. 11. 2018)
Vedecká konferencia, ktorej hlavným cieľom konferencie bola ošetrovateľská prax založená na dôkazoch, veda a výskum v ošetrovateľstve, klinické prostredie vo vzdelávaní sestier a študentské vedecké práce. (Viac pozri na s. 9.)

Katedra laboratórnych vyšetrovacích metód v zdravotníctve

Krčméryho deň boja proti antibiotickej rezistencii I. (8. 11. 2018)
Vedecká konferencia, venovaná pamiatke významného slovenského mikrobiológa RNDr. Ing. Vladimíra Krčméryho, DrSc.

Výskumné centrum mikrobiológie, nemocničnej hygieny a prevencie infekcií FZaSP TU – firma 3M, s. r. o.

ATP luminometria v nemocničnej hygiene (9. 11. 2018)
Okrúhly stôl, ktorého hlavnou témou bola metóda ATP luminometrie, využitie ATP luminometrie a diskusia o skúsenostiach s využitím luminometrie v zdravotníckych zariadeniach v SR, ČR a Kanade.

Výskumné centrum mikrobiológie, nemocničnej hygieny a prevencie infekcií FZaSP TU

Diskusné fórum na tému *Problematika prevencie šírenia multirezistentných baktérií v zdravotníckych zariadeniach* (9. 11. 2018)
Diskusné fórum s hosťom Yvet Lehar z Kanady.

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra etiky a morálnej filozofie

Dráma slobody v slovanskom svete 20. storočia (25. 10. 2018 na FF TU v Trnave, zodpovedný pracovník: prof. ThDr. Mgr. Helena Hrehová, PhD.)
Medzinárodná vedecká konferencia sa konala za účasti prednášajúcich zo slovenských, českých, poľských a ruských univerzít a jej výsledkom bude recenzovaný vedecký zborník. (Viac na s. 15.)

Katedra dejín a teórie umenia – Ústav dejín umenia Centra vied o umení SAV

Interdisciplinárne dimenzie kresťanskej ikonografie – príklad Troch kráľov (7. – 9. 11. 2018, zámok Smolenice, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Ivan Gerát, PhD.)
Centrum vied o umení SAV so svojimi partnermi zorganizoval v rámci riešenia projektu APVV-15-0526 *Téma Troch kráľov v umení Slovenska – interdisciplinárne štúdie kultúrnej tradície a komunikácie* workshop na tému interdisciplinárnych dimenzií kresťanskej ikonografie v strednej Európe. Prezentovali sa doterajšie výsledky riešenia projektu ako príklad interdisciplinárnej komunikácie pri pochopení podôb a kontextov trojkráľovej témy.

Katedra filozofie

One week with...(3. 10. – 5. 10. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. Mgr. et Mgr. Andrej Démuth, PhD.)
,,One week with...“ prof. Menninghaus prebiehal ako cyklus troch prednášok venovaných empirickej estetike, skúmaniu poetického charakteru jazyka a evolučnému prístupu ku skúmaniu fyzickej atraktivity.

6-th International Workshop on Cognitive Aspects of Aesthetic Experience (5. 10. 2018, zodpovedný pracovník: prof. Mgr. et Mgr. Andrej Démuth, PhD.)

Šiesty medzinárodný workshop na tému *Kognitívne aspekty estetickej skúsenosti/Kognitívne prehodnotenie krásy: Zjednotenie filozofie a kognitívnych štúdií estetického vnímania,* ktorého hlavným rečníkom bol prof. Winfried Menninghaus z Inštitútu Maxa Plancka pre empirickú estetiku so sídlom vo Frankfurte nad Mohanom, reflektoval neodarwinistické uvažovanie o kráse, niektoré filozofické problémy späté so skúmaním krásy na poli kognitívnej neurovedy, ako aj kognitívno-vedné prístupy ku skúmaniu povahy hudby.

Hosťovská prednáška psychologičky a psychoterapeutky Mgr. Hany Vojtovej (22. 10. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. Mgr. et Mgr. Andrej Démuth, PhD.)
Prednáška klinickej psychologičky a psychoterapeutky Mgr. Hany Vojtovej odznela v súvislosti s riešením projektu VEGA 1/0871/18 *Povaha ľudského Ja z perspektívy kognitívnej vedy (na rozhraní filozofie, neurovedy, psychológie, etiky)*. Predmetom prednášky boli aspekty prejavu a možné spôsoby terapeutického prístupu k pacientom trpiacim disociatívnou poruchou.

Alumni meeting (10. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. Mgr. et Mgr. Andrej Démuth, PhD.)
Každoročné stretnutie absolventov katedry filozofie, súčasných a bývalých kantorov, spojené s prednáškou a diskusiou.

Hosťovská prednáška Mgr. Jaroslavy Vydrovej, PhD. (18. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. Mgr. et Mgr. Andrej Démuth, PhD.)
Prednáška filozofky Mgr. Jaroslavy Vydrovej, PhD., z Filozofického ústavu SAV, venovaná téme *Fenomenologické Ja,* bola zameraná na fenomenologickú analýzu štruktúry Ja ako súčasti skúsenosti človeka z pohľadu koncepcií E. Husserla, M. Merleaua-Pontyho a prístupu z perspektívy filozofickej antropológie H. Plessnera.

Katedra klasickej archeológie, Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV, Archeologický ústav SAV, Mesto Trnava, občianske združenie PRO ARCHAEOLOGIA CLASSICA

FORUM TYRNAVIENSE – medzinárodný cyklus odborných prednášok (17. 10. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Prednáška francúzskeho štipendistu SAIA P. O. Juhela *„The Military Inscriptions of Philip V“* priblížila poslucháčom i verejnosti svet gréckej epigrafiky a spôsob interpretácie informácií z tohto druhu pamiatok.

FORUM TYRNAVIENSE (7. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Prednáška francúzskeho štipendistu SAIA P. O. Juhela *„The Macedonian Army after Alexander the Great“* o spoločensko-politickej situácii v gréckom svete na sklonku 4. stor. pred Kr.

FORUM TYRNAVIENSE (8. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Slovenský numizmatik B. Stoklas v prednáške o rímskej numizmatike predstavil prehľad, aktuálny stav bádania a špecifiká v mincovníctve Rimanov.

FORUM TYRNAVIENSE (14. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Archeológovia R. Masaryk a J. Stehlíková (ZAPA, Slovinsko) o najnovších výskumoch v rímskom meste EMONA (dnešná Ľubľana, Slovinsko).

FORUM TYRNAVIENSE (23. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Vedecká konferencia, zameraná na prezentáciu aktivít zúčastnených pracovísk, aktuálnych projektov a výsledkov bádania. Podujatie bolo prístupné aj pre študentov a doktorandov Trnavskej univerzity a záujemcov z iných inštitúcií.

FORUM TYRNAVIENSE (29. 11. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Popredný archeológ Slovenského národného múzea Vladimír Turčan prednášal o rímskej stanici v Stupave, ležiacej pri Jantárovej ceste.

FORUM TYRNAVIENSE (6. 12. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Archeológ M. Sládok (Krajský pamiatkový úrad v Trnave) o ochrane archeologického dedičstva na Slovensku i vo svete.

FORUM TYRNAVIENSE (12. 12. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc.)
Vedecká konferencia zameraná na prezentáciu domácich i zahraničných aktivít v oblasti klasickej archeológie v roku 2018.

Katedra histórie FF TU – Historický ústav SAV, Slovenská historická spoločnosť pri SAV

Slovensko v historických osmičkách (27. 9. 2018, FF TU, zodpovedný pracovník: prof. PhDr. Mária Kohútová, CSc.)
Vedecká konferencia bola svojou témou zameraná na udalosti, ktoré sa odohrali v zlomových rokoch s historickými osmičkami, zohrávajúcich v dejinách Slovenska mimoriadne dôležitú úlohu.

Katedra histórie FF TU – Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trnave – Mesto Trnava – Trnavská univerzita v Trnave v spolupráci so Spolkom trnavských historikov SHS pri SAV – Tyrnavia a Ústavom dejín Trnavskej univerzity

TRNAVA 1238 – 2018 ...úspešný európsky príbeh ..., (25. – 26. 9. 2018, aula Pazmaneum, zodpovední pracovníci: prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD., PhDr. Henrieta Žažová, PhD.)
Interdisciplinárna vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, ktorej cieľom bolo pripomenúť si významnú udalosť z dejín mesta – udelenie mestských práv a výsad uhorským panovníkom Belom IV. v roku 1238. Príspevky prednášajúcich boli venované zaujímavým témam, spojeným s Trnavou a Trnavčanmi, z rôznych období dejín mesta.

Katedra politológie FF TU – Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku

Diskusia na tému *Slováci a fašizmus* (26. 9. 2018, Nová synagóga v Žiline, zodpovedný pracovník: PhDr. Tomáš Jahelka, PhD.)
T. Jahelka a J. Drábik sa vo svojich vystúpeniach zamerali na charakteristiku fašizmu a na jeho historické podoby, ktoré sa konštituovali v Európe v prvej polovici 20. storočia. Pokúsili sa z tohto pohľadu charakterizovať aj slovenský štát z rokov 1939 – 1945. Súčasťou diskusie bol aj presah do súčasnosti, v rámci ktorej môžeme vidieť znovuožívanie extrémistických hnutí a politických subjektov hlásiacich sa k fašistickým ideológiám a ich konkrétnym historickým podobám.

Katedra politológie FF TU – RTVS

Vznik a fungovanie Československa (10. 10. 2018, RTVS Bratislava, zodpovedný pracovník: PhDr. Tomáš Jahelka, PhD.)
Diskutovali historička výtvarného umenia PhDr. Katarína Bajcurová, CSc., zo Slovenskej národnej galérie a PhDr. Tomáš Jahelka, PhD., z Katedry politológie FF TU. Diskutujúci sa za-

merali na témy, ktoré bezprostredne súviseli s výročím vzniku ČSR, zamýšľali sa nad postavením Slovákov pred a po vzniku tohto štátu, rozobrali otázku, aký prínos znamenal pre Slovákov tento štát a čo sa dialo v oblasti kultúry a politiky.

Večera s Havranom (23. 10. 2018, RTVS Bratislava, zodpovedný pracovník: PhDr. Tomáš Jahelka, PhD.)
Témou tejto diskusie boli okolnosti vzniku Martinskej deklarácie, s tým súvisiaci vznik Československej republiky, pričlenenie územia Slovenska k tomuto štátu, charakter ČSR, postavenie Slovákov v nej a ďalšie témy.

Diskusia pri príležitosti vzniku ČSR, výstava fotografií (25. 10. 2018, RTVS Bratislava, zodpovedný pracovník: PhDr. Tomáš Jahelka, PhD.)
Diskusia s pamätníkmi prvej Československej republiky. Odbornú časť diskutujúcich zastupovali český vojenský historik PhDr. Petr Švanda, CSc., a PhDr. Tomáš Jahelka, PhD., z Katedry politológie FF TU. Dôležitou súčasťou daného podujatia bola aj výstava archívnych fotografií slovenských legionárov.

Katedra psychológie, Psychologická ambulancia centra podpory študentov TU – Slovenský inštitút logoterapie v spolupráci s Mestom Trnava

Psychologické večery s FF TU - cyklus prednášok (8. 11. 2018, 15. 11. 2018, 22. 11. 2018, 29. 11. 2018, 6. 12. 2018, FF TU v Trnave, aula 1 A1, zodpovedný pracovník: doc. PhDr. Marián Špajdel, PhD.)
Séria populárno-odborných prednášok, realizovaných Katedrou psychológie Filozofickej fakulty TU, ktorých cieľom je poukázať na možnosti zlepšenia kvality života. (Viac na s. 15.)

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Katedra správneho práva, práva životného prostredia a finančného práva
Aktuálne otázky azylového práva I (6. 11. 2018, Bratislava (hotel Aston Business Hotel)
Témou vedeckej rozpravy boli medzinárodné a európske aspekty azylového práva, postoj európskych súdov a ich vplyv na prax členských štátov Európskej únie (Viac na s. 22.).

Katedra občianskeho a obchodného práva PF TU – BPM Slovakia, s. r. o.

Zmeny zmlúv, refinancovanie úverov, kreditné karty a eurkonformný výklad (6. 11. 2018, Bratislava, Hotel NH Gate One)
Odborná konferencia týkajúca sa práv spotrebiteľa pri finančných službách. Vystúpili významní odborníci z akademického prostredia aj z praxe (NBS, VÚB, MS SR, KS v Trnave).

Katedra dejín práva

Európa a mimoeurópsky svet: kontakty, konfrontácie a konflikty (7. 11. 2018, Trnava, PF TU, Kollárova 10)
Podujatie na počesť a pamiatku pani docentky JUDr. Gertrúdy Železkovovej, PhD., bývalej vedúcej katedry. (Viac na s. 23.)

Ústav pre právne otázky náboženskej slobody PF TU

Štát a cirkev v Českej republike (15. 11. 2018, Trnava PF TU)
Odborná prednáška doc. ThLic. Damiána Němca, dr., z Teologickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci o najnovšom vývoji v českom konfesijnom práve.

Právnická fakulta TU

„Samostatný Stát československý vstoupil v život“ (27. 11. 2018, Trnava, PF TU)
Odborná prednáška JUDr. Ondřeja Horáka, Ph.D., z Právnickej fakulty UP v Olomouci. Vznik ČSR pohľadom právnika a historika.

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA

Ponad čas (6. 11. 2018)
Predstavenie knižnice Právnickej fakulty TU a prezentácia knihy *Dejiny právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite v Trnave* (Viac na s. 10.).

O nových trendoch v ošetrovateľstve po piaty raz

Dňa 7. novembra 2018 sa uskutočnila vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou *Nové trendy v ošetrovateľstve V*. Konala sa pod záštitou rektora Trnavskej univerzity prof. doc. JUDr. Mareka Šmida, PhD., a dekana Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity prof. MUDr. Jaroslava Slaného, CSc.

Piaty ročník tohto vedeckého podujatia sa venoval zaujímavým a aktuálnym témam z oblasti ošetrovateľstva, ako sú ošetrovateľská prax založená na dôkazoch, veda a výskum v ošetrovateľstve, minulosť a súčasnosť sesterskej profesie či klinické prostredie vo vzdelávaní sestier.

Pozvanie na konferenciu prijali významní domáci a zahraniční hostia. Úvodné slová patrili ministerskej sestre PhDr. Darine Dányiovej a prezidentke Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek Mgr. Ivete Lazorovej, dipl. p. a. Doc. PhDr. Sylva Bártlová, PhD., hovorila o rozdieloch v zdravotnej gramotnosti u vybraných skupín obyvateľstva, Mgr. Zdeňka Mikšová, PhD., s kolektívom autorov prezentovali tému *Muži v profesii všeobecné sestry*. Popoludnie patrilo v aule Pazmaneum bloku prednášok *Predstav svoju nemocnicu*, na ktorom sa zúčastnili predstavitelia niekoľkých slovenských nemocníc a zdravotníckych zariadení, ale i zástupcovia Kuratorium Wiener Pensionistenwohnhäuser z Viedne.

Konferencia sa tešila vysokej účasti zo strany akademických zamestnancov, sestier, iných zdravotníckych pracovníkov i študentov. Sprostredkovala nové zaujímavé trendy v ošetrovateľstve, podnietila bohatú odbornú diskusiu a otvorila priestor pre ďalšiu spoluprácu.

Oľga Kabátová

Poézia je pohladením pre dušu (aj tú študentskú)

Vraví sa, že slovo má obrovskú silu, no jeho moc je omnoho intenzívnejšia, ak vstúpi do verša. Je až neuveriteľné, ako dokážu verše zaihrať na strunky našich citov a zasiahnuť prostredníctvom nich dušu i srdce. Ako povedal Vítězslav Nezval*: „Poéziou sa človek dostáva k vlastným zážitkom, na ktoré už dávno zabudol. Čím je básnik, ktorého čítame, väčší, tým viac čitateľovi vracia z jeho osobného života.“* Práve pre svoju lásku k poézii sa jej priaznivci stretli na pôde Trnavskej univerzity v Trnave, kde sa 24. októbra 2018 opäť po roku konala *Trnavská poetika*.

Tohtoročné literárne stretnutie preukázalo, že naši študenti sú nielen čitateľmi, ale aj autormi poézie, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou ich života. Na podujatí, organizovanom Univerzitnou knižnicou Trnavskej univerzity a Klubom priateľov Trnavy, predstavili svoju tvorbu súčasní i bývalí študenti Trnavskej univerzity a atmosféru dotvorili členovia zoskupenia Family Friend. Poetiku otvorila tvorba Niny Ševčíkovej, následne svojimi veršami ukázali kúsok vlastnej duše Ľubomír Šottník, Gabriela Dávidová a Dominik Štrbo. Ponúknutie priestoru pre prezentáciu poézie mladých začínajúcich autorov z radov študentov ocenili mnohí návštevníci aktuálneho ročníka Trnavskej poetiky.

„Veľmi si cením a som rád každej jednej aktivite na univerzitnej pôde, ktorej cieľom je zaoberať sa literatúrou a hlavne poéziou. O to viac, ak ide o predstavenie nových autorov zo študentských radov. Za najväčší objav akcie považujem Dominika Štrba, ktorý ma v sebe potenciál na to, aby si vybudoval zaujímavý básnický jazyk,“ vyslovil svoj názor študent slovenského jazyka a literatúry a latinského jazyka Andrej. Podobný názor má aj Sabína, študentka slovenského jazyka a literatúry a anglického jazyka a literatúry: *„To, že tohtoročná Poetika dala priestor súčasným či bývalým študentom našej univerzity, hodnotím ako dobrý a zaujímavý nápad.“* Napriek tomu však Sabína zdôrazňuje potrebu modernizácie a zatraktívnenia podujatia, s čím sa stotožnilo viacero návštevníkov literárneho stretnutia. *„Poetika miestami pôsobila akosi pateticky, strojene a neuvoľnene. Myslím si, že by bolo dobré, keby sa celý koncept nejakým spôsobom zmodernizoval, priniesol nové nápady, aby tak zaujal a prilákal viac ľudí, či už študentov, alebo ostatných priaznivcov poézie,“* dodáva Sabína.

Na záver je potrebné povedať, že Trnavská poetika 2018 bola vydareným podujatím, ktoré nielen vytvorilo priestor pre mladých autorov z radov študentov Trnavskej univerzity v Trnave, ale aj sprostredkovalo všetkým zúčastneným estetický zážitok a príjemné chvíle naplnené poéziou.

Jakub Hriňák
Foto: Michal Mrva

Z dejín právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite

Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity v Trnave a Právnická fakulta TU v Trnave pripravili 6. novembra 2018 zaujímavé podujatie s názvom *Ponad čas*, v rámci ktorého sa uskutočnila prezentácia knihy doc. Miriam Laclavíkovej a doc. Adriany Švecovej *Dejiny právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite v Trnave* a zároveň aj prezentácia Knižnice Právnickej fakulty TU.

Podujatie otvorila a moderovala riaditeľka univerzitnej knižnice PhDr. Zuzana Martinkovičová, ktorá akcentovala spoluprácu knižnice a fakulty. Prodekan právnickej fakulty pre vedu a legislatívu doc. Peter Vyšný následne priblížil špecializovanú vedeckú knižnicu právnickej fakulty, ktorá vznikla v roku 2008. Knižničný fond je tematicky profilovaný na právo a spoločenské vedy a v súčasnosti predstavuje približne 19 000 titulov. Knižnica je od roku 2001 súčasťou celosvetovej siete depozitných knižníc Medzinárodnej organizácie pre zjednotenie súkromného práva (UNIDROIT). Je depozitnou knižnicou tejto organizácie v Slovenskej republike a v sieti akademických knižníc jej patrí výnimočné postavenie, keďže je zaradená medzi 38 renomovaných svetových právnických knižníc s týmto statusom. Disponuje jedinečným fondom literatúry z oblasti súkromného práva, takže ju možno označiť za unikátne akademické, odborné a vedecké pracovisko v rámci SR.

Podujatie sa napokon koncentrovalo na jednu konkrétnu knihu, ktorá už je súčasťou knižnice, a to na vedeckú monografiu autoriek z Katedry dejín práva Právnickej fakulty TU doc. M. Laclavíkovej a doc. A. Švecovej *Dejiny právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite v Trnave*, ktorá vyšla v minulom roku v renomovanom pražskom vydavateľstve Leges. Ide o knižný titul zaoberajúci sa dejinami právnickej vzdelanosti na Slovensku, činorodo a nepretržite pestovanými najmä počas 110-ročného pôsobenia právnickej fakulty na starobylej Trnavskej univerzite v rokoch 1667 – 1777, na ktoré nadviazala súčasná Právnická fakulta TU. V motte knihy čitateľ nájde chválu vzdelania, ktoré dokáže integrovať a kultivovať spoločnosť a ktoré je dostupné hľadajúcim a nedostupné lenivým, nemenné a pritom stále sa meniace v priebehu času, robiace nás lepšími, silnejšími, slušnejšími a otvorenejšími k poznaniu seba a iných. Kniha je príznačne venovaná „trnavskej právnickej akademickej obci, minulej, súčasnej i budúcej“. Vznikla vďaka starostlivému vedeckému výskumu autoriek a grantu rektora univerzity a dekanky právnickej fakulty. Čitateľa prevedie od stredovekých a ranonovovekých počiatkov vzdelávania v Uhorsku cez pôsobenie historickej právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, aktivity Kráľovskej akadémie v Trnave v rokoch 1777 – 1784 až po obnovenie trnavskej právnickej fakulty v roku 1998 aj s náčrtom jej rozvoja. Zaujmú najmä dejiny založenia fakulty a počiatky jej pôsobenia, reformy Márie Terézie a jej vplyv na štúdium práva a skutočnosti súvisiace s presunom Trnavskej univerzity do Budína.

Autorky s účastníkmi podujatia diskutovali nielen o zaujímavých skutočnostiach spojených s dejinami právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite, študentským životom a pedagogickým úsilím, ale aj o samotnom výskume a ich pôsobení na našu alma mater.

Prodekan Peter Vyšný a Miriam Laclavíková

Prezentáciu novej knihy autoriek Miriam Laclavíkovej (vpravo) a Adriany Švecovej (v strede) Dejiny právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite v Trnave moderovala riaditeľka univerzitnej knižnice Zuzana Martinkovičová (vľavo)

Michaela Moravčíková
Foto: Michal Mrva

Historický fond univerzitnej knižnice

Čitatelia navštevujúci našu univerzitnú knižnicu určite vedia, že knižnica sa skladá z viacerých súčastí. Knihovníci ich odborne nazývajú lokácie. Najnovšou z nich je lokácia H s prideleným písmenom, ktoré je začiatočnou literou slova *historický.* Do tejto lokácie teda patria všetky staré knihy tvoriace historický fond knižnice. Väčšia, zaujímavejšia a pre Trnavskú univerzitu aj najvzácnejšia časť kníh je uložená v študovni knižnice na druhom poschodí budovy rektorátu a filozofickej fakulty na Hornopotočnej ulici. Zopár starých kníh však záujemca môže nájsť aj v iných lokáciách, akými sú Neookalianum – knižnica katedry klasických jazykov alebo knižnica Ústavu dejín Trnavskej univerzity a pod. Tieto knihy sú však tiež vedené ako historický fond univerzitnej knižnice, no ich prezenčné štúdium povoľujú zamestnanci príslušného pracoviska.

V súčasnosti sa historický fond bibliograficky spracúva. Registrovaných je v ňom už 658 exemplárov. Jeho súčasťou sú nateraz všetky knihy, ktoré boli vydané od začiatkov kníhtlače v polovici 15. storočia do roku 1918. Do fondu však knihovníci môžu výnimočne zaradiť aj mladší dokument, ktorý je pre fond nejakým spôsobom obohacujúci.

Historický fond je prístupný len na prezenčné štúdium všetkým zaregistrovaným čitateľom s platným čitateľským preukazom. Výpožičky mimo priestoru študovne nie sú možné. Na štúdium dokumentu z fondu dostane každý záujemca biele bavlnené rukavice. Ide o dvojitú ochranu: rukami sa nezamastia strany, ani prachom na stranách sa natoľko nezašpinia ruky. Niektoré exempláre majú totiž za sebou divokú históriu. Pri spracúvaní v nich knihovníci našli aj kúsky hliny alebo obilnín – vecí, ktoré sa v knižnici nevyskytujú. Pri štúdiu starých tlačí je z dôvodu ochrany pred ich popísaním dovolené používať iba ceruzku na zapisovanie si poznámok. Nie je to náš originálny výmysel, podobné nariadenia platia aj v iných knižniciach so starými tlačami. Ak by čitateľ mal záujem odfotografovať si niektoré strany takejto knihy, je to možné do vlastného zariadenia (mobilu, fotoaparátu), no nesmie sa používať blesk alebo iné silné svetlo.

Najstaršou knihou nachádzajúcou sa v knižnici je druhé vydanie *Grécko-latinského lexikónu* francúzskeho lekára, helenistu, bibliografa a lexikografa Roberta Constantina, vydané v Ženeve v roku 1592, s úctyhodným počtom 1 794 strán. Je to jediný exemplár zo 16. storočia v našich zbierkach. Knihy z ďalších storočí sú zastúpené už v hojnejšom počte. Najbohatším je 19. storočie, najmä jeho druhá polovica. Naopak najmladšou knihou fondu je *Rímsky misál* z roku 1937.

Svojou tematickou skladbou je fond rôznorodý. Nachádzajú sa v ňom v pomerne veľkom počte zápisnice a denníky zo zasadnutí uhorského snemu, najmä z prvej polovice 19. storočia, lexikóny a slovníky najmä z prelomu 19. a 20. storočia, teologické, právne a historické diela. V menšom počte sú zastúpené diela antických autorov, pedagogické, jazykovedné alebo prírodovedné tituly.

Najvzácnejšími tlačami z pohľadu Trnavskej univerzity sú tzv. tyrnaviká (knihy, ktoré majú súvislosť s Trnavou) a osobitne tlače z produkcie akademickej tlačiarne historickej Trnavskej univerzity. Medzi takými titulmi sa nachádza dielo niekdajšieho rektora univerzity a kustóda univerzitnej knižnice Martina Sentivániho, diela o dejinách Trnavskej univerzity od univerzitných profesorov Imricha Tolvaya a Františka Kazyho, Zbierka uhorského práva (Corpus iuris hungarici) alebo teologické diela profesorov Jána Krstiteľa Príleského či Mikuláša Schmittha a ďalších. Dá sa tu nájsť aj druhý zväzok vlastivedného diela *Historicko-zemepisné vedomosti o súvekom Uhorsku* od nášho najvýznamnejšieho polyhistora prvej polovice 18. storočia Mateja Bela. V druhom zväzku sa zaoberá aj Bratislavskou stolicou a mestu Trnava venuje takmer 100 strán.

Vo fonde nenájdeme len staré tlače, prítomný je v ňom aj jeden rukopis z poslednej štvrtiny 18. storočia od ostrihomského kanonika Jána Fila, v ktorom polemizuje s názormi právnika a univerzitného profesora

Vo fonde sa nachádzajú napr. Dejiny Trnavskej univerzity od Františka Kazyho alebo Notície Mateja Bela

Trnavskej univerzity Juraja Žigmunda Lakicsa. Rukopis má príznačný názov: *Anti-Lakicsius*.

Historický fond teda môže byť zaujímavým (no zatiaľ je málo využívaným) prameňom pre čitateľov z radov študentov, súkromných bádateľov alebo vedcov venujúcich sa všetkým spomenutým témam.

Stanislav Šišulák

Hovoríme s RNDr. Františkom Mikloškom

Sloboda je najväčší Boží dar pre človeka

RNDr. František Mikloško – disident, slovenský politik, bývalý poslanec a predseda Slovenskej národnej rady, aktivista, občiansky kandidát na post prezidenta Slovenskej republiky a od 13. novembra aj čestný doktor Trnavskej univerzity. Pri tejto slávnostnej príležitosti sme ho požiadali o rozhovor.

Tento rozhovor, pán Mikloško, pripravujeme v predvečer osláv sviatku, ktorý má v kalendári uvedený názov Deň boja za slobodu a demokraciu. Čo pre vás konkrétne 17. november 1989 znamená?
Narodil som sa v roku 1947 a celý život som prežil v atmosfére prenasledovania mojich blízkych a známych. V novembrových dňoch 1989 som prvýkrát v živote zažil, že som slobodný, že nemusím ísť na výsluch, že mi nehrozí väzenie. Ťažko sa mi tento pocit sprostredkúva dnešnej generácii. Dnes je pre mňa 17. november dňom, ktorý symbolizuje slobodu, ten najväčší Boží dar pre človeka, ale aj zodpovednosť za ňu.

Ako si pripomeniete tohtoročné výročie?
Tento rok ma pozvali slovenskí a českí študenti v Oxforde, aby som 17. novembra na ich slávnostnej večeri povedal príhovor. Teším sa na tento večer.

Nad čím premýšľate v kontexte uplynulých takmer troch desaťročí?
Nad Slovenskom! Tu som celý život žil, nikdy som nepremýšľal nad odchodom z tejto krajiny, jej kultúra a život sú mojím celoživotným záujmom. Mám pocit, že Slovensko ešte nikdy nemalo takú krízu a nedostatok integrálnych osobností na vrcholných pozíciách krajiny ako dnes. Je to náš osud, že v slobode sa nám nedarí, alebo predsa prelomíme túto našu „kliatbu“?!

Dňa 25. marca 1992 ste spolu s vtedajším predsedom vlády Jánom Čarnogurským podpísali zákon o zriadení Trnavskej univerzity so sídlom v Trnave. Dnes vám táto univerzita udelila čestný doktorát. Aké sú vaše bezprostredné pocity?
Som veľmi dojatý. Trnavská univerzita je mojou srdcovou záležitosťou. Svojou históriou i novodobým príbehom. Nezáleží na tom, že historická Trnavská univerzita bola premiestnená do Budína. Tu v Trnave vznikla, 150 rokov tu žila, dnešná Trnavská univerzita sa k jej pokračovaniu v tomto meste prihlásila, a teda je jej pokračovateľkou. V takomto historickom kontexte som teda preberal čestný doktorát.

Väčšina študentov Trnavskej univerzity pozná obdobie vzniku svojej alma mater len ako súčasť histórie novodobých dejín. Priblížte nám toto obdobie očami súčasníka, ktorý „bol pri tom“?
S myšlienkou obnovenia Trnavskej univerzity v Trnave prišli do slovenského parlamentu trnavskí aktivisti. Patrí im za to vďaka. Ja som sa možno trochu zaslúžil, že návrh na prvého rektora Trnavskej univerzity padol na Antona Hajduka, vynikajúceho vedca a nebojácneho vyznávača viery z čias komunizmu. Na jeho menovaní prezidentom Václavom Havlom mali zásluhu samozrejme ďalší ľudia, najmä prezidentov poradca Martin Bútora. A pri zápase s novou vládou po voľbách 1992 o udržanie rektora Hajduka v jeho pozícii mali zásluhu arcibiskup Ján Sokol, primátor Trnavy Imrich Borbély, predseda KDH Ján Čarnogurský, ľudia novembra 1989 ako Peter Zajac, Martin Porubjak a tiež vtedajší britský veľvyslanec v ČSFR. Dňa 17. novembra 1992 sme všetci slávili víťazstvo nad slovenskou vládou, Trnavská univerzita začala reálne existovať.

Univerzita to je predovšetkým akademická obec – pedagógovia a študenti. Sledujete úspechy súčasnej mladej generácie?

Súčasná, mladá slovenská generácia je veľmi zaujímavá. Ovláda cudzie jazyky, je úspešná doma i v zahraničí. Žiaľ, zatiaľ často nachádza uplatnenie viac v cudzine, ako doma. Ale to je trochu aj osud chudobnejších národov.

Vnímate generačný rozdiel?
Asi som už trochu starý, ale táto nová generácia mi pripadá už iná v porovnaní s nami. Je pragmatickejšia. Na jednej strane sa jej nečudujem, na rozdiel od nás, musí si už tvrdšie zadovažovať každodenné živobytie. Mám však pocit, že jej chýba ten idealizmus a nadšenie, aké sme za komunizmu v disente mali my. Možno je to v tom, že my sme mali veľké vzory ako Vladimír Jukl, Silvester Krčméry, biskup Ján Korec a ďalší a im takéto výrazné vzory dnes chýbajú.

A čo pedagógovia?
U našich pedagógov mi chýba väčšia verejná angažovanosť. Univerzitných pedagógov treba v slovenskej spoločnosti viac počuť. A slovenským univerzitám želám, aby si pestovali štýl a tradíciu. Som rád, že Trnavská univerzita z čias zápasu o svoju existenciu v roku 1992 si tento štýl a tradíciu uvedomuje a stále buduje.

Prežili sme krásnu farebnú jeseň, blíži sa advent. Ako zvyknete tráviť tento čas?
Sledujem odkazy Panny Márie v Medžugorí. Opakuje sa tam jeden jediný odkaz: modlite sa, stále sa modlite! Nielen teraz v advente, ale vôbec, zdá sa mi, že žijeme čas, ktorého veľkou výzvou je modliť sa. Možno prichádza ťažká doba. Ale ja mám už dlho pocit, že prichádza doba, keď ľudia, ktorí budú mať vieru a budú sa modliť, budú robiť v svojom prostredí zázraky. V takomto premýšľaní by som rád prežíval aj tohoročný advent.

Želám krásny advent a ďakujem za rozhovor.

Zuzana Martinkovičová
Foto: Mário Dobšovič

Nové knihy v univerzitnej knižnici

Mohou neurovědci číst naše myšlenky?* : *od detektoru lži po neuromarketing / Barbara J. Sahakian, Julia Gottwald; z anglického originálu preložil Vojtěch Pišl – 1. vydanie – Praha : Portál, 2018 – 150 s., 4 nečíslované strany – ISBN 978-80-262-1318-5

Dokážeme odhaliť klamstvo? Máme v mozgu zakódovaný rasizmus? Môžu nás marketingoví odborníci ovládať vďaka poznaniu, ako náš mozog pracuje? Je možné obsah mozgu v podstate prečítať? Väčšinu z odpovedí nepoznáme. Autori publikácie stavajú podobné úvahy na pevnú pôdu súčasného výskumu a zrozumiteľne, vecne a kriticky pristupujú pri vysvetľovaní zásadných experimentov zo začiatku tohto tisícročia a spoločenských otázok, ktoré z nich vyplývajú. Publikáciu končia triezvym zhrnutím, aký technologický prínos možno od neurovied očakávať v ďalších rokoch.

Pedagogické myslenie a školstvo na Slovensku od obdobia normalizácie po pád komunizmu / Blanka Kudláčová – Trnava : Typi Universitatis Tyrnaviensis, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity v Trnave a VEDY, vydavateľstva Slovenskej akadémie vied, 2018 – 244 s. – ISBN 978-80-568-0123-9

Publikácia je reflexiou pedagogického myslenia, školstva, vzdelávania, a výchovy na Slovensku v posledných dvoch dekádach obdobia socializmu. Ide najmä o vplyvy „normalizačného“ myslenia na spoločnosť, keď okrem toho, že obsah výchovy a vzdelávania bol naďalej sýtený marxisticko-leninskou ideológiou, bolo treba „vedecky“ zdôvodniť aj „internacionálnu pomoc vojsk Varšavskej zmluvy pod vedením Sovietskeho zväzu československému pracujúcemu ľudu a postup vedenia Komunistickej strany Československa v normalizačnom procese československej spoločnosti.

Dejiny matematiky od najstarších čias po súčasnosť / Ján Čižmár –1. vydanie – Bratislava : Perfekt, 2017 – 885 s. – ISBN 978-80-8046-829-3

Dejiny matematiky v takomto rozsahu a hĺbke spracovania na Slovensku doteraz knižne nevyšli. Text rozdelený do jedenástich kapitol prináša pohľad na kráľovnú vied od predhistorickej doby až po súčasnosť. Milovníci matematiky v nej nájdu zásadné matematické objavy, predely z celého sveta, spoľahlivé a overené fakty alebo presvedčivé a akceptovateľné závery o dejinnom vývoji matematiky. Dielo je určené profesionálnym matematikom v praxi, učiteľom, študentom matematických odborov a všetkým, pre ktorých je znalosť matematiky neoddeliteľnou zložkou kvalifikácie.

Muslimové a jejich svět* : *o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu / Miloš Mendel – 2. vydanie – Praha : Dingir, 2018 – 302 s. – ISBN 978-80-86779-45-4

Kniha sa snaží sprostredkovať čitateľom pohľad na islam nezaťažený nánosom výmyslov, poloprávd a demagógie, ktorými verejnosť zahlcujú oznamovacie prostriedky alebo vyhlásenia viacerých politikov. Autor sa dlhodobo venuje nedávnym dejinám Blízkeho východu a islamského sveta so zvláštnym zreteľom na politické a kultúrne dejiny islamského náboženstva.

Vikingové / Claudia Bancková – 1. vydanie – Praha : Vyšehrad, 2018 – 174 s. – ISBN 978-80-7429-979-7

Vikingovia boli mimoriadne úspešní nielen vďaka známym lúpežným a dobyvačným výpravám, pri ktorých prenikali až na juhozápadné pobrežie Európy, ale aj ako preíkaní kupci, zruční remeselníci a smelí priekopníci. Prenikli na ostrovy severného Atlantiku a do Ameriky a svoje stopy zanechali na ruských pláňach, pri Čiernom a Kaspickom mori, ba dokonca až v Bagdade. Nemecká historička a škandinavistka Claudia Bancková, znalkyňa historických, archeologických a literárnych prameňov k vikinskému obdobiu, vo svojej knihe predkladá diferencovaný a štruktúrovaný pohľad na spôsob života Vikingov, o ktorom dodnes panujú mnohé značne skreslené predstavy.

Filozofická fakulta

Knižné novinky filozofickej fakulty na Bibliotéke

V piatok 9. novembra 2018 sa na medzinárodnom knižnom veľtrhu Bibliotéka v Bratislave uskutočnila prezentácia monumentálneho diela odborníka na stredovekú a novovekú latinčinu z našej katedry histórie, Miloša Mareka, s názvom *Slovník stredovekej a novovekej latinčiny na Slovensku (Glossarium mediae et infimae Latinitatis Slovaciae)*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Spolku Slovákov v Poľsku. Slovník s rozsahom skoro 1 200 strán obsahuje takmer 17-tisíc latinských hesiel a ich prekladov do slovenského jazyka. Nachádza sa v ňom aj zoznam latinských skratiek, takže je praktickou pomôckou pre čítanie stredovekých a novovekých listín. Slovník je výsledkom niekoľkoročného systematického štúdia latinských prameňov a zhromažďovania latinskej slovnej zásoby používanej v minulých storočiach vzdelancami na území Slovenska. Dielo, ktoré na slovenskom trhu nemá obdobu, je vhodné nielen pre historikov, ale pre všetkých, ktorí študujú latinské pramene a pracujú v odboroch, ktoré používajú latinský jazyk.

V nedeľu 11. novembra 2018 sa na Bibliotéke v priestoroch pódia Panta Rei prezentoval vôbec prvý kompletný preklad diela Juraja Papánka *Prvé dejiny slovenského národa* (*Historia gentis Slavae)* z roku 1780. Kniha vyšla vo vydavateľstve Perfekt a je treťou v rade prekladov originálnych historických po latinsky písaných diel, ktoré sa zaoberajú históriou slovenského národa. Slovenský preklad pripravila Katarína Karabová z Katedry klasických jazykov FF TU, odbornú záštitu z historického hľadiska prebrali na seba prof. Ján Lukačka a doc. Ivan Mrva, ktorý je zároveň autorom sprievodnej štúdie. Knihu, ktorá čitateľovi ponúka okrem prekladu aj pôvodný latinský text formou faksimile, uviedol na cestu k čitateľovi bývalý prezident SR Ivan Gašparovič. Podujatie, počas ktorého odzneli ukážky z prekladu, moderoval Mons. Marián Gavenda. Zostáva veriť, že si publikácia nájde svojich čitateľov nielen medzi odborníkmi a v radoch nadšencov slovenskej histórie, ale aj v širšej verejnosti.

Slovník stredovekej a novovekej latinčiny na Slovensku predstavil na Bibliotéke jej autor Miloš Marek. Foto: Milica Majeriková-Molitoris

Snímka z prezentácie Papánkových Prvých dejín slovenského národa (Historia gentis Slavae) v preklade Kataríny Karabovej (druhá sprava). Knihu uviedol bývalý prezident SR Ivan Gašparovič (s mikrofónom v ruke). Foto: Ivan Karaba

Katarína Karabová – Miloš Marek

Dráma slobody v slovanskom svete 20. storočia

Katedra etiky a morálnej filozofie Filozofickej fakulty TU v Trnave pod vedením a gesciou prof. ThDr. Heleny Hrehovej, PhD., usporiadala 25. októbra 2018 medzinárodnú vedeckú konferenciu pod názvom *Dráma slobody v slovanskom svete 20. storočia*, ktorá na pôde fakulty bádateľským záujmom účastníkov otvorila témy vzťahov a vzájomných prienikov morálnej filozofie, politického myslenia, historiografie, literárnej vedy a antropológie. Vedeckú konferenciu slávnostne otvorila v mene rektora TU prorektorka Trnavskej univerzity doc. Ing. Viera Peterková, PhD., a v mene dekana Filozofickej fakulty TU konferenčné konanie uviedla prodekanka Dr. Mária Dědová.

Príhovor profesorky Heleny Hrehovej

Zástupcovia vedenia univerzity a fakulty predniesli v úvode slávnostné príhovory, v ktorých vyzdvihli historický význam Trnavskej univerzity v dejinách vzdelávania na Slovensku,

nezastupiteľné miesto artistickej fakulty v systéme univerzitnej edukácie, ako aj význam formačného potenciálu etiky v skladbe študijných programov filozofického vzdelávania na fakulte a univerzite. Prof. H. Hrehová privítala v mene usporiadateľskej katedry prednášajúcich účastníkov kolokvia, poslucháčov štúdia i ďalších hostí a zaželala im vzájomne plodné a zmyslom naplnené tvorivé osvojovanie.

V rámci plenárneho rokovania vystúpili predovšetkým významní hostia zo zahraničia – prof. Dr. Šibajeva z Moskovskej štátnej univerzity M. V. Lomonosova, prof. Dr. Moń, Dr., a doc. Dr. Kobylinsky z Univerzity vo Varšave, prof. Dr. Rokina zo Štátnej Marijskej univerzity, doc. Dr. Rybas a doc. Dr. Kovalevová zo Štátnej univerzity v Sankt-Peterburgu a ďalší. V popoludňajších sekciách sa vybraným problémom venovali vo svojich prednáškach hostia predovšetkým zo slovenských univerzít a vedeckých pracovísk. Organizátorom a účastníkom medzinárodného vedeckého kolokvia katedry etiky sa podarilo vytvoriť agapický priestor skutočného *symposion*, ktorý sa stal miestom poznania, porozumenia i vzájomne podnetnej kritickej reflexie.

Helena Hrehová – Peter Rusnák
Foto: Barbora Likavská

Psychologické večery v Trnave

Katedra psychológie FF TU v spolupráci s Psychologickou ambulanciou Centra podpory študentov TU, Slovenským inštitútom logoterapie a Mestom Trnava organizovala prvý ročník série populárno-odborných prednášok tematicky zameraných na primárnu a sekundárnu prevenciu a podporu psychického a fyzického zdravia. Cieľom prednášok bolo poukázať na možnosti zlepšenia kvality života a životnej spokojnosti v integrálnej (somato-psycho-spirituálnej) perspektíve. Prostredníctvom prednášok bolo ponúknuté edukatívne poradenstvo v oblasti osobnostného rozvoja, sebaobrazu, zvládania náročných životných situácií, domáceho násilia, šikanovania, riešenia osobných problémov, konfliktov a psychických krehkostí, procesu rozhodovania pri dôležitých životných výzvach.

Prednáška Márie Dědovej. Foto: Erik Hrnčiarik

Významných hosťom, ktorý zavítal na pôdu filozofickej fakulty, bola PhLic. Kateřina Lachmanová, ThD., psychologička i teologička, ktorá sa aktívne venuje prednáškovej činnosti nielen v Čechách, ale i v zahraničí. Predstavila tému *Jak zacházet s mocí*, pričom poukázala na deštruktívne spôsoby zaobchádzania s mocou. Je autorkou mnohých kníh z oblasti spirituality, napr. *Dvojí tvář lenosti* (2000), *O milosrdenství* (2000), *Kotva naděje* (2009) či *Karikatury Boha* (2014).

Stretnutia sa realizovali kontinuálne v priebehu októbra až decembra kalendárneho roka 2018, vždy vo štvrtok o 17. hodine. Prednášky boli venované primárne občanom mesta Trnavy, ale i študentom a zamestnancom Trnavskej univerzity.

MD

Alumni katedry filozofie

Dňa 10. novembra 2018 zorganizovala *Alumni organizácia Philao* 5. ročník stretnutia absolventov katedry filozofie, ktoré bolo v tomto roku venované Týždňu vedy a techniky. Súčasť podujatia tvorila panelová diskusia na tému *Vzdelávacie inštitúcie a kultúra komunikácie*. Hlavnými diskutujúcimi hosťami boli Mgr. Mgr. Lucia Berdisová, PhD., LL.M. (Katedra teórie práva a ústavného práva PF TU), doc. RNDr. Mgr. Reginald Slavkovský, PhD. (Katedra filozofie FF TU) a doc. Mgr. Mgr. Matúš Porubjak, PhD. (Katedra filozofie FF UCM).

Michaela Rušinová
Foto: Jana Mišeková

Diskutujúci hostia Alumni katedry filozofie

Pedagogická fakulta

Po stopách velikánov anglickej kultúry a histórie

Exkurzia ako jedna z organizačných foriem vyučovania má svoje nesporné benefity. Umožňuje študentom spoznávať rôzne javy a procesy priamo v pôvodnom prostredí a v typických podmienkach danej doby. Takáto forma vzdelávania prináša vzácnu skúsenosť a zanecháva dojem zážitku prežitého „na vlastnej koži“. Z tohto dôvodu Katedra anglického jazyka a literatúry PdF TU v spolupráci s cestovnou kanceláriou Školní zájezdy zorganizovala pre svojich študentov v dňoch 29. septembra – 6. októbra 2018 poznávací zájazd do Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a zamerala sa na oblasť Škótska.

Študenti a pedagógovia KAJL PdF sa vybrali po stopách mnohých významných panovníkov a autorov anglickej literatúry. Naskytla sa im vzácna príležitosť vidieť miesta, ktoré boli v minulosti dejiskom dôležitých historických a kultúrnych udalostí. Prvá zastávka bola v historickom meste Canterbury. Preslávila ho nielen Canterburská katedrála, ale aj stredoveký spisovateľ a básnik Geoffrey Chaucer a jeho *Canterburské poviedky*. Jednou zo zaujímavostí tohto miesta sú hrazdené domčeky (fasádu domov zdobia drevené trámy) či cintorín, ktorý je miestom odpočinku známeho spisovateľa Josepha Conrada. Prechádzkou historickými uličkami či cintorínom sme sa akoby vrátili späť do obdobia stredoveku, plavbou po rieke Stour sa tento pocit ešte umocnil, pretože sme sa dozvedeli o ďalších historických zaujímavostiach. Večer sme prežili typicky študentsky: presunuli sme sa do mesta Cambridge, známeho svojou univerzitou a množstvom významných absolventov. Atmosféra bola veľkolepá – veď sme sa nachádzali v prítomnosti energických študentov a historických budov King‘s College.

Škótske mesto Edinburgh bolo ďalším svetlým bodom našej exkurzie. Skoro ráno sme ako praví turisti zdolali Arthur’s Seat, a tak sme mohli vidieť celé mesto ako na dlani. Dôležitým bodom nášho programu bol aj Palace of Holyroodhouse, ktorý v minulosti slúžil ako sídlo škótskej kráľovnej Márie Stuartovej. V súčasnosti je to oficiálne sídlo kráľovnej Alžbety II. Centrum Edinburghu nám odkrylo zaujímavú sieť uličiek, obchodíkov a reštaurácií – ocitli sme sa na Royal Mile, ktorá sa spája s prekrásnym edinburským zámkom. Oboznámili sme sa so životom škótskych panovníkov, obdivovali korunovačné klenoty a takzvaný Stone of Destiny – kameň, ktorý bol priamym svedkom korunovácií škótskych následníkov trónu.

Neodmysliteľnou súčasťou mesta Edinburgh je The Writer’s Museum; to svojou literárnou expozíciou prezentuje životy a diela troch významných škótskych literátov: Roberta Burnsa, sira Waltera Scotta a Roberta Louisa Stevensona. Účastníci exkurzie na vlastné oči videli portréty, cenné knihy a osobné veci patriace týmto velikánom. Návštevu Edinburghu sme zakončili prechádzkou po Princess Street a obhliadkou The Scott Monument – druhého najväčšieho pamätníka na svete venovaného spisovateľovi Walterovi Scottovi.

Program pre študentov a pedagógov pokračoval výletom na hrad Stirling. V minulosti to bola kráľovská rezidencia a niektorí panovníci (panovníčky) tu boli korunovaní,

medzi nimi aj spomínaná Mária Stuartová. Z diaľky sa nám ponúkol prekrásny výhľad na Wallace Monument, pripomínajúci hrdinské činy rytiera bojujúceho za nezávislosť Škótska. Neobišli sme ani katedrálu v meste York, svetoznámu Rosslyn Chapel, preslávenú najmä unikátnou kamennou výzdobou a okennými vitrážami.

Posledný deň exkurzie sme strávili v Londýne − v dôležitom centre britskej histórie a kultúry. Navštívili sme Westminsterské opátstvo, Trafalgarské námestie, Katedrálu sv. Pavla, budovy parlamentu a taktiež typický symbol mesta − vežu Big Ben. Prirodzene, osobitný význam pre účastníkov zájazdu mal Buckinghamský palác, ktorý sa všetkým spájal s oficiálnym sídlom súčasnej panovníčky Alžbety II. a mnohými udalosťami kráľovskej rodiny a krajiny v minulosti. Prehliadku sme

skončili návštevou Shakespearovho divadla (Globe Theatre) a pripomenuli sme si významné diela tohto anglického literárneho velikána.

Exkurzia splnila svoj cieľ: prispela nielen k prehĺbeniu vedomostí našich študentov, ale ponúkla im živý obraz o anglickej histórii, literatúre a kultúre, ktorú doteraz poznali len z teoretických prednášok. Kontakt so živým jazykom bol pre budúcich učiteľov anglického jazyka ďalším veľkým benefitom. Veríme, že exkurzia nielen prispela k rozvoju študentskej osobnosti, ale stala sa aj hnacím motorom v túžbe po sebarozvoji a motivácii do ďalšieho štúdia. Pedagógovia z Katedry anglického jazyka a literatúry PdF TU plánujú v budúcnosti organizovať aj ďalšie exkurzie a podujatia, a tak pomôcť študentom v ich profesionálnom raste.

Michal Bodorík
Foto: autor

Radostná škola s Danielom Hevierom

V pondelok 5. novembra 2018 poctil svojou návštevou Pedagogickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave Mgr. Daniel Hevier, PhD. Ak by však niekto očakával, že predmetom diskusie bude jeho tvorba, mýlil by sa. So študentmi, ktorí študujú na magisterskom stupni štúdia, sa Daniel Hevier rozhodol podeliť o svoje skúsenosti s výučbou slovenského jazyka a literatúry a predstavil

Návšteva Daniela Heviera na Pedagogickej fakulte TU bola príjemným a inšpiratívnym spestrením štúdia

koncepciu svojho projektu *Radostná škola s Danielom Hevierom*.

Stretnutie, ktoré spolu s ním pripravila a viedla PaedDr. Mária Beláková, PhD., sa nieslo v duchu tvorivosti a kreatívneho myslenia so zameraním na textotvorný proces žiakov. Na stretnutí sa spojili teoretické vedomosti a osobné skúsenosti autora s vlastným tvorivým procesom. Každý študent si po celý čas mohol kresliť na pestrofarebný žltý hárok papiera, pričom sa počas krátkej prednášky s diskusiou oboznámil s dôležitosťou a významom spontánnej kresby v edukačnom procese a dozvedel sa aj o možnostiach a spôsoboch jej vyhodnotenia. Pozitívnu náladu a atmosféru, plnú originality a zábavy, priniesli aktivity zamerané na tvorbu textu, ktoré všetkým zúčastneným dokázali, že písanie slohových prác nemusí byť nepríjemnou povinnosťou, ale môže sa premeniť na chvíle plné radosti z vlastnej kreativity. Výsledkom spolupráce študentov s autorom boli tvorivo spracované texty, ktoré si študenti vzájomne prezentovali.

Návšteva Daniela Heviera bola príjemným a inšpiratívnym spestrením pre všetkých zúčastnených, za čo mu patrí veľká vďaka, rovnako ako PaedDr. Márii Belákovej, PhD., ktorá stretnutie pripravila. Zaželajme preto katedre slovenského jazyka a literatúry ešte mnoho rovnako vydarených podujatí.

Jakub Hriňák

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Biele miesta v identifikácii syndrómu domáceho násilia

Dňa 6. novembra 2018 sa na Katedre sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity uskutočnila medzinárodná odborná konferencia, nazvaná *Čo s bielymi miestami v pomoci obetiam domáceho násilia na Slovensku?* Konferencia bola výsledkom spolupráce medzi Katedrou sociálnej práce FZaSP TU a občianskym združením Centrum Slniečko. Určená bola pre odborníkov z policajného zboru, sociálnych pracovníkov, psychológov sociálnoprávnej ochrany detí ÚPSVaR, pediatrov, sudcov, pedagógov, odborných pracovníkov zariadení na pomoc obetiam násilia, pracovníkov poradenských centier a pod.

Hlavnou témou bola pomoc obetiam domáceho násilia a odhalenie bielych miest v možnostiach pomoci ženským a detským obetiam. Títo odborníci spoločnou diskusiou zhodnotili, že na Slovensku chýba medziodborová kooperácia pri riešení obetí a pri pomoci obetiam domáceho násilia. Konferencia bola tiež vhodnou príležitosťou na predstavenie projektu katedry sociálnej práce s názvom *Identifikácia mechanizmov včasnej diagnostiky CAN syndrómu*, ktorý je nasmerovaný do oblasti ochrany týraných, zneužívaných a zanedbávaných detí, teda jednej z najzraniteľnejších skupín našej spoločnosti. Syndróm CAN je závažný celospoločenský problém nielen na Slovensku, ale na celom svete, preto je veľmi žiaduce vytvárať aktivity, ktoré ho umožnia identifikovať v čase, keď ešte nemá nezvrátiteľné dôsledky na vývoj a život dieťaťa. Práve tento projekt je snahou, ktorá odráža neľahostajnosť odborníkov k danej problematike. Keďže Slovensko je krajina, ktorá zaostáva v porovnaní s inými európskymi krajinami v ochrane detí pred násilím, cieľom tohto projektu je identifikovať mechanizmy, ktoré môžu pomôcť pri včasnej identifikácii syndrómu CAN. Úlohou je nielen zistiť, aké sú deficity pracovníkov sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately pri práci s rodinou, ale aj identifikovať problematické externé faktory, ktoré sťažujú diagnostiku CAN syndrómu, a zároveň vytvoriť optimálny model špecialistu pre CAN syndróm v Slovenskej republike.

Keďže projekt má priniesť niečo, čo môže napomôcť riešiť problematiku syndrómu CAN v kontexte Slovenskej republiky, dôležitým výstupom projektu bude návrh dizajnu screeningových testov pre štyri formy syndrómu CAN, návrh odborného profilu pre odborníkov na prácu s detskou obeťou násilia a taktiež návrh legislatívnych úprav a úprav interných noriem kooperujúcich organizácií z radov sociálnoprávnej ochrany, školstva, polície, súdov a zdravotníctva. Ďalším dôležitým výstupom bude návrh optimálneho modelu výkonu špecializovaných činností pri práci s CAN syndrómom v sieti pracovísk odborov sociálno-právnej ochrany detí na Slovensku.

Projekt sa realizuje od roku 2017 a bude pokračovať až do roku 2021. Hlavnou riešiteľkou je doc. PhDr. Eva Mydlíková, preto sme jej položili pár otázok.

Účastníci konferencie Čo s bielymi miestami v pomoci obetiam domáceho násilia na Slovensku?

Pani docentka, ste hlavnou riešiteľkou projektu *Identifikácia mechanizmov včasnej diagnostiky CAN syndrómu*, ktorého ciele sme si predstavili. Nás by však zaujímalo, ako vznikol tento projekt.
Riaditeľka neziskovej organizácie Slniečko ma asi pred 10 rokmi požiadala o školenie a tvorbu metodiky pre jej odborných zamestnancov. Táto veľká nezisková organizácia mnoho rokov pracuje s detskými aj ženskými obeťami násilia. Neskôr som im začala robiť supervízie a ako organizácia odborne rástla, zvyšovala sa aj ich potreba pracovať efektívne. Okrem krízovej intervencie začali pracovať v prevencii, čo je znak vysokej profesionality. Ich preventívne programy si žiadali nielen základné, ale aj stredné školy a dokonca materské škôlky. Finančná podpora ich aktivít pochádzala najmä zo zahraničia. Títo donori však spočiatku veľmi opatrne investovali svoje financie. Keď však zistili, že účinnosť prevencie testovali univerzitní pracovníci, veľmi sa otvorili ďalšej spolupráci. Nie peniaze boli v tomto projekte dôležité, ale snaha robiť veci zmysluplne. Praktici vedia svoje aktivity robiť efektívne a výskumníci nerobia výskumy „do šuflíka“.

Aký má podľa vás zmysel tento projekt a pre koho sú určené profity?
Výstupy projektu sú nasmerované k odbornej verejnosti. Sociálni pracovníci by mali dostať do rúk screeningové testy na rýchlu identifikáciu násilia na deťoch. Tie im pomôžu v urýchlení procesu kontaktovania ďalších špecialistov a efektívnejším zásahom voči násiliu. Ďalším výstupom by mala byť tvorba špecializácie odborníka na syndróm CAN – teda nielen vytvorenie pozície špecialistu, ale aj tvorba nadstavbového štúdia.

Ľubica Nicolussi
Foto: Dominika Uhnáková

Florence roka 2018 – nové skúsenosti a noví ľudia

Aj tento rok sa študenti ošetrovateľstva z Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity prebojovali do finále súťaže Florence roka 2018. Medzi TOP 20 najlepších zo 182 prihlásených postúpili štyria študenti – Marianna Hlavinková, Nikola Krajčíková, Aneta Hodorová a Vladimír Zátopek. Našou oporou bola pani prodekanka doc. PhDr. Silvia Puteková, PhD.
Súťažilo sa 26. – 28. októbra v Spišskej Novej Vsi. Boli sme ubytovaní v centre mesta v krásnom hoteli Metropol. Deň sa začal registráciou TOP dvadsiatky. Následne nám spoločnosť *Svet zdravia* predstavila sieť svojich 17 nemocníc po celom Slovensku. Potom sme sa predstavili my súťažiaci. Zaradili nás do päťčlenných tímov, odlíšených farebne. V prvý deň pre nás organizátori pripravili spoločenský večer, kde sme spoznali veľa zaujímavých a skvelých ľudí. Nasledujúci deň, v sobotu, sme sa venovali workshopom, a to z teoretického i praktického hľadiska. Úlohy dňa boli namáhavé, ale večer nás čakal ďalší spoločenský program – diskotéka. V nedeľu prebiehala súťaž, v rámci ktorej sme písali testy (hygiena rúk, zdravotnícka ekonomika a test poisťovne Dôvera) s jednotlivými stanovišťami – *„Kamarát do nepohody“* (stómia), *„Farby dúhy“* (triáž), *„Ruky bozkávam“* (dezinfekcia rúk), *„1-2-3 štart“* (resuscitácia). Bodovali nás individuálne z každého workshopu, ale aj tímovo.
Pre nás je dôležité, že sme sa dostali medzi TOP 20 najlepších študentov a postúpili do ozajstnej súťaže. Bola to pre nás úžasná skúsenosť, veľa sme sa naučili a určite, ak sa naskytne taká možnosť, to skúsime znova. Touto cestou chceme aj ostatným študentom odkázať, aby sa nebáli do súťaže prihlásiť a skúsili to. Nebudete ľutovať.

Marianna Hlavinková

TOP dvadsiatka najlepších

A to sme my študenti ošetrovateľstva z Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity

Teologická fakulta

Faktory stabilnej rodiny

Dňa 22. novembra 2018 sa uskutočnilo medzinárodné sympózium na tému *Finančné a nefinančné stabilizátory rodiny*. Toto podujatie usporiadala Teologická fakulta Trnavskej univerzity v spolupráci s Fakultou štúdií o rodine UKSW vo Varšave a pod záštitou Mons. Milana Chautura, predsedu Rady pre rodinu Konferencie biskupov Slovenska, v rámci riešenia projektu APVV 15-0189 *Vybrané faktory pro-rodinnej stratégie a podpora stabilnej rodiny v multikulturálnom prostredí*.

Kľúčovou témou všetkých prednesených príspevkov bola rodina a jej úloha v súčasnej spoločnosti. Účastníci tohto podujatia, ktorí boli z radov domácich i zahraničných profesorov (Česká republika, Poľsko), sa usilovali identifikovať problémy a nástrahy, ktoré ohrozujú dnešnú rodinu, a zároveň hľadať možné riešenia, ako pomôcť rodine plniť jej základnú funkciu v spoločnosti.

Ako už samotný názov tohto sympózia napovedá, referáty prednášajúcich pokryli široké spektrum tém. Vypočuli sme si príspevky z oblasti filozofie, teológie, sociálnej práce a sociológie. Veľmi obohacujúcim momentom sympózia bolo svedectvo manželov Mištinovcov, ktorí sa s účastníkmi podelili o svoju dlhoročnú skúsenosť v ich vlastnom manželstve. Ako sa sami vyjadrili, ich rodinný život sa opieral o tri základné piliere: *vernosť záväzku*, ku ktorému sa zaviazali na celý život, *služba jeden druhému* aj v tých najmenších každodenných gestách lásky a tiež *služba druhým*, predovšetkým v podobe pomoci a sprevádzania iných rodín.

Nemenej pozoruhodné boli výsledky výskumov. Jeden z prezentovaných výskumov sa zaoberal vplyvom rôznych faktorov – ako napríklad finančný príjem, čas strávený v práci, náboženstvo alebo témy v rodine, ktoré sú zdrojom nezhôd – na stabilitu rodiny. Ďalší výskum prezentoval výsledky k téme osobnostných faktorov ako determinantu manželského vzťahu.

Auditórium konferencie tvorili pedagógovia, študenti, pastoračí pracovníci i kňazi

Medzi zúčastnenými bolo možné nájsť pestrú škálu záujemcov o danú tematiku, a to z radov pedagógov, študentov, pastoračných pracovníkov i kňazov. Po slávnostnom otvorení sympózia dekanom fakulty doc. ThLic. Milošom Lichnerom SJ, D.Th., nasledovali tri bloky kvalitne pripravených referátov účastníkov. Na záver zaznelo krátke resumé z celého sympózia spolu s načrtnutím výziev do budúcnosti.

Terézia Fülöpová, Helena Lukianová

Obohacujúcim momentom sympózia bolo svedectvo manželov Mištinovcov

Referuje Jozef Žuffa

UPC TT, čiže Univerzitné pastoračné centrum v Trnave

Niektorí si azda v prvom momente pomysleli, že ideme písať o zákazníckych službách, ale niektorí presne odhadli, čo skratka UPC TT znamená – *Univerzitné pastoračné centrum v Trnave.* Pre koho je určené a čo sa môže v takomto „upecečku“ diať? Mnohí budú prekvapení...

Naše „upecečko“ je určené najmä pre každého študenta ktorejkoľvek z trnavských univerzít. Nezáleží na tom, či si ešte len prišiel do Trnavy, alebo si tu posledný rok, upecečkári ťa stále veľmi radi privítajú medzi sebou. Rovnako radi ťa pozvú len-tak sadnúť si ku kávičke alebo čaju, zahrať si nejakú hru či sa len prísť porozprávať s inými mladými ľuďmi, uvoľniť sa, zbaviť sa stresu počas semestra alebo pred skúškami.

Univerzitné pastoračné centrum je tu na to, aby si mohol ďalej rozvíjať svoj duchovný život. K tomu prispieva už dlhoročná tradícia stredajších mládežníckych omší, po ktorých sa môžeš prísť porozprávať s podobne zmýšľajúcimi ľuďmi na agapé. Občas medzi seba na tieto omše pozveme nejakého netradičného hosťa, aby svoje skúsenosti a zážitky prerozprával mladým. Okrem svätej omše sa môžeš zapojiť do modlitebného „stretka“ alebo prísť v pondelok do UPC na omšu, alebo si dohodnúť stretnutie s naším pátrom Adriánom Čontofalským SJ.

Avšak UPC rozvíja aj iné talenty, s ktorými k nám prídu študenti. Jedinci, ktorí radi hrajú na hudobný nástroj a majú v obľube spev, sa môžu zapojiť do nášho zboru, ktorý svojím spevom sprevádza mládežnícke sväté omše. Nezabúdame, samozrejme, ani na tých, ktorí sú športovejšie založení. Tí si k nám môžu prísť zahrať v utorky volejbal. Kto chce okúsiť niečo menej tradičné, môže prísť na kurz ruedy. Každý študent si potrebuje niekedy oddýchnuť od stresu, ktorý so sebou štúdium na vysokej škole nevyhnutne prináša. Práve preto organizujeme aj večery hier, kde sa môže každý uvoľniť, zahrať si svoju obľúbenú doskovú alebo kartovú hru.

UPC je miesto, ktoré chce študentom asistovať v ich snahe o prežitie života v plnosti. Je to miesto, kde môžu študenti stráviť svoj voľný čas v tichosti, v modlitbe alebo sa prísť zabaviť. Je to miesto, kde získaš priateľstvá, ktoré trvajú roky, a kde môžeš zažiť chvíle, na ktoré budeš rád spomínať.

„Upecečko“ je určené pre každého študenta ktorejkoľvek z trnavských univerzít

Pripravení na ohlasovanie evanjelia

Trinásty október bol pre niekoho obyčajný deň, ale pre troch mladých ľudí sa tento deň osobitným spôsobom zapísal do života. Naši študenti teologickej fakulty pôsobiaci v misijnej reholi verbistov – *Juraj Begany, Matej Reiner a Donie Sequeira* povedali Bohu svoje *ÁNO* a prijali posvätný rád diakonátu z rúk Mons. Jána Graubnera z Olomouca, ktorý bol hlavným celebrantom a kazateľom. Otec arcibiskup ich vyzýval a povzbudzoval k ohlasovaniu evanjelia po celom svete a k vernému dodržiavaniu sľubu chudoby, čistoty a poslušnosti.

Slávnosť sa konala v Kostole sv. Arnolda Janssena v Bratislave. Mladých misionárov prišla podporiť najbližšia rodina, mnohí priatelia a známi nielen zo Slovenska, ale aj z ďalekej Indie, ktorá je rodnou krajinou jedného z diakonov. Medzi účastníkmi slávnosti sa nachádzali aj študenti teologickej fakulty, ktorí im rovnako prišli vyjadriť podporu a radosť v tento výnimočný deň. Prajeme im pevné odhodlanie večne slúžiť druhým ľuďom. Sprevádzame Vás modlitbami!

Zuzana Lupánová

Slávnosť v Kostole sv. Arnolda Janssena v Bratislave

Mladého misionára Donie Sequeiru prišla podporiť najbližšia rodina, ale aj mnohí priatelia a známi

Právnická fakulta

Pietna spomienka na profesora Blaha

Dňa 29. mája 2018 nás navždy opustil náš vzácny pán Dr. h. c. mult. prof. JUDr. Peter Blaho, CSc., spoluzakladateľ Právnickej fakulty TU, kolega, pedagóg a priateľ. Z úcty k nemu vedenie fakulty zorganizovalo 25. októbra 2018 pietnu spomienku, spojenú so zádušnou sv. omšou. Svätá liturgia sa konala v chráme sv. Heleny v Trnave a celebrovali ju doc. Stanislav Přibyl, Dr. Martin Šabo a doc. Damián Němec z Právnickej fakulty TU. Dr. Šabo v homílii pripomenul životnú púť, mnohé úspechy i prekážky, ktoré musel prof. Blaho prekonávať, jeho vklad do nielen slovenskej právnej romanistiky, ale aj do rozvoja univerzity, vysokého školstva a vedy. Následne pokračovala pietna spomienka na pôde právnickej fakulty. Po úvodnom slove dekanky doc. Andrey Olšovskej v krátkom príhovore na profesora Blaha spomínal profesor Andreas Wacke z univerzity v Kolíne, manželka pána profesora Blaha a slovenskí kolegovia z jeho domovskej i ostatných fakúlt.

Pietna spomienka na profesora Petra Blaha na pôde právnickej fakulty

Michaela Moravčíková
Foto: František Hanušiak

Aktuálne otázky azylového práva

Katedra správneho práva, práva životného prostredia a finančného práva zorganizovala 6. novembra 2018 v rámci Týždňa vedy a techniky česko-slovenskú vedeckú konferenciu venovanú medzinárodnoprávnym a európskym aspektom azylového práva. Záštitu nad odborným vedeckým podujatím prevzala doc. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD., dekanka Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Išlo o prvé z troch plánovaných odborných podujatí, ktoré sa majú v súlade s cieľmi projektu VEGA zamerať na definovanie kladov a nedostatkov, aktuálnych otázok a výziev pre zákonnú úpravu v Slovenskej republike. Vystúpenia a diskusia v rámci okrúhleho stola sa venovali úvahám o ďalšom vývine práva na azyl, čo sa javí v kontexte očakávaných udalostí na pôde Organizácie Spojených národov ako mimoriadne závažný krok. Signalizuje, že otázky migrácie nebudú v blízkej budúcnosti marginálnou politickou témou.

Príspevky účastníkov sa ťažiskovo zamerali na ochranu základných práv osôb, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu. Rezonovali predovšetkým témy ochrana práv dieťaťa, ochrana práva na rodinný život, ochrana práva na bezplatnú právnu pomoc, ako aj základných práv a slobôd migrantov v súvislosti so zabezpečením ochrany vonkajšej hranice Európskej únie. Mimoriadne zaujímavý príspevok bol venovaný problematike ochrany migrantov na sociálnych sieťach.

Účastníkmi konferencie boli predovšetkým zástupcovia z právnických fakúlt univerzít v Českej republike (Univerzita Palackého v Olomouci, Masarykova univerzita v Brne, Karlova univerzita v Prahe) i v Slovenskej republike (Univerzita Komenského, Trnavská univerzita v Trnave). Pozvanie prijali aj zástupcovia praxe – Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Kancelárie verejného ochrancu práv Českej republiky a Centra právnej pomoci.

Trnavská univerzita v Trnave vydá v roku 2019 z tohto úspešného vedeckého podujatia zborník referátov určený tým, ktorí sa zaujímajú o problematiku migrácie a práva ako nástroja jej regulácie.

Soňa Košičiarová
Foto: Denis Bede

Účastníci česko-slovenskej vedeckej konferencie sa v rámci okrúhleho stola venovali úvahám o ďalšom vývine práva na azyl

Študenti na Najvyššom súde Slovenskej republiky

Dňa 25. októbra 2018 sa študenti slovenských právnických fakúlt zúčastnili na exkurzii na Najvyššom súde SR. Stalo sa tak pri príležitosti Európskeho dňa spravodlivosti. Na exkurzii mala svoje zastúpenie aj naša fakulta. Po úvodnej prednáške, ktorá sa týkala práce asistentov sudcov, a po informáciách, ako funguje oddelenie dokumentácie, analýzy a komparatistiky, ako aj po opise činnosti súdu, mali študenti možnosť prehliadnuť si celú inštitúciu Najvyššieho súdu SR. Adeptov práva sprevádzala bývalá absolventka Trnavskej univerzity a dostali sa aj na miesta, ktoré bežnej verejnosti nie sú prístupné. Okrem kancelárií mohli vidieť aj knižnicu, ktorá by mala byť otvorená v najbližšom období a z ktorej si študenti mohli vziať na pamiatku knihu podľa vlastného výberu. Na konci exkurzie sa študenti mohli odfotiť v talároch a dokonca dostali suvenír vo forme perníka a pera.

Dominika Kuchárová

Kontakty a konflikty Európy a sveta

Medzinárodnú vedeckú konferenciu *Európa a mimoeurópsky svet: kontakty, konfrontácie a konflikty*, zorganizovala dňa 7. novembra 2018 Katedra dejín práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity na počesť a pamiatku pani doc. JUDr. Gertrúdy Železkovovej, PhD., bývalej vedúcej katedry, ktorá nás navždy opustila pred desiatimi rokmi. Docentka G. Železkovová bola popredná slovenská, avšak aj v českom akademickom a vedeckom prostredí dobre známa odborníčka na svetové dejiny štátu a práva. Tomuto vedecko-pedagogickému odboru zasvätila viac ako päť desaťročí života, pričom vynikajúce osobnostné predpoklady, mimoriadny všeobecný rozhľad a výborná znalosť mnohých cudzích jazykov jej umožnili aktívne v ňom bádať a prinášať nové poznatky, ktoré následne zúročila najmä v didaktickom procese. Konferencia nemala stanovený časový, geografický ani vecný rámec. Jej cieľom bolo reflektovať skutočnosť, že dejiny Európy (vrátane jej právnych dejín) odjakživa prebiehali, a dodnes prebiehajú, v rozmanitých interakciách s dejinami rôznych mimoeurópskych území. Formy týchto interakcií možno zjednodušene vystihnúť pojmami „kontakty“, „konfrontácie“ a „konflikty“. Účastníci konferencie nielen z domáceho pracoviska, ale aj iných univerzít, ako aj Slovenskej akadémie vied tému uchopili tvorivo a priblížili rôzne aspekty nastolenej problematiky. Širokej plejáde prednášok predchádzalo spomínanie na docentku G. Železkovovú najmä z pera prof. P. Mosného, doc. P. Vyšného, Dr. P. Colotku a Dr. J. Puchovského.

Účastníci spomienkovej konferencie na docentku Gertrúdu Železkovovú

Michaela Moravčíková
Foto: autorka

Pštros ako raný príklad zákonnej analógie

V dňoch 23. až 26. októbra 2018 navštívil Právnickú fakultu Trnavskej univerzity Dr. h. c. mult. Dr. Andreas Wacke, LL. D. h. c., emeritný profesor pre rímske a občianske právo Univerzity v Kolíne (Nemecko). Výučbu rímskeho práva spestril prednáškou na tému *Pštros ako raný príklad zákonnej analógie: Hraničné otázky rímskej zodpovednosti držiteľov zvierat*, ktorou študentom prvého ročníka právnickej fakulty predstavil spôsob, akým rímske právo prostredníctvom analógie vypĺňalo medzery v zákonnom práve.

Podľa ustanovenia Zákona dvanástich tabúľ (tabuľa 8,6) zodpovedal vlastník štvornohého zvieraťa za škodu spôsobenú týmto zvieraťom. Čo však v prípade, ak škodu spôsobilo ulovené dvojnohé zviera, napríklad pštros? Pridržajúc sa striktne textu zákona by takéto prípady zostali bez právnej ochrany poškodeného. Možnosti analogického uplatnenia zákonnej normy boli v rímskom práve determinované charakterom formulového procesu. Sudca (*iudex*) na samostatné analogické použitie zákonného ustanovenia oprávnený nebol, takouto možnosťou disponoval iba prétor v prvej časti procesu. K rozvoju práva prispel prétor aj v tomto prípade úpravou žalobnej formuly, ktorou rozšíril zodpovednosť vlastníka aj na škody spôsobené iným než štvornohým zvieraťom. Svoju prednášku postavil profesor Wacke na brilantnej interpretácii prameňov z rôznych epoch: od Zákona XII tabúľ až po Cuiaciove *Opera omnia*. Dlžný napokon nezostal ani pútavej komparácii so súčasným nemeckým právom.

Profesor Andreas Wacke počas prednášky

Veronika Kleňová
Foto: František Hanušiak

Ako si hľadať predkov

Vianoce a záver roka sú obdobím pokoja a oddychu. Zvykneme sa pozastaviť, bilancovať, pospomínať. V myšlienkach však viacerí zablúdime aj ďalej do minulosti, než je uplynulý rok. Spomenieme si aj na časy dávno minulé, keď ešte žili naši rodičia, starí rodičia, či iní zosnulí príbuzní. Podaktorí z nás sa vyberú na cintoríny, kde si zapálením sviečky, modlitbou alebo minútou ticha uctia pamiatku tých, čo nás predišli na onen svet. Ak patríte medzi nich, návštevu cintorína môžete využiť aj na iné účely. Koho zaujíma, kto boli a ako žili jeho predkovia, má vhodnú príležitosť na získanie prvých dát a informácií, ktoré vyčíta z náhrobkov. V kombinácii s dnešnými možnosťami, aké ponúka internet, sa mu otvára oblasť veľmi zaujímavej voľnočasovej činnosti, z ktorej sa môže stať až celoživotná záľuba.

Stručne o genealógii a matrikách

Odbor venujúci sa skúmaniu vývoja rodov a príbuzenstva (ľudovo hľadaniu predkov) sa nazýva genealógia a patrí k pomocným historickým vedám. S rodovými líniami predkov a potomkov sa môžeme stretnúť už v Biblii. V stredoveku a novoveku sa genealógii venovala najmä šľachta, ktorá tak robila z praktických dôvodov. V prípade vymretia inej línie rodu sa pozostalí mohli uchádzať (a mnohí sa aj uchádzali) o majetky a funkcie zosnulých. V 20. storočí sa po vzniku štátnych archívov otvorili možnosti aj pre obyčajných ľudí, ktorí mali záujem o dejiny vlastného rodu či o hľadanie predkov aj z iných vetiev – a pritom nemuseli byť urodzeného pôvodu. V ére počítačov a internetu sa takéto hľadanie neustále uľahčuje. Vytvárajú sa rôzne stránky, zoznamy a indexy, z ktorých sa dajú vygenerovať údaje v priebehu zlomku sekundy.

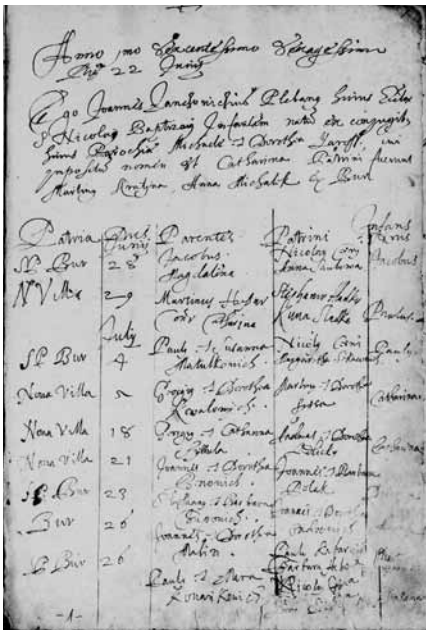

Takto vyzerajú matričné záznamy, napr. tento je z roku 1660.
Zdroj: https://das.familysearch.org/das/v2/dgs:004528579_00526/$dist

Najdôležitejší prameň pre genealóga sú matriky. Sú to knihy, do ktorých si jednotlivé cirkvi zapisovali krsty, sobáše a pohreby svojich farníkov. Z nich sa dozvieme základné údaje o našich predkoch a ich príbuzných. Najstaršie matriky na Slovensku sú cirkevné a pochádzajú z konca 16. storočia, no kompletnejšie údaje sa zachovali až z obdobia druhej polovice 17. alebo 18. storočia, čo bádateľom narodeným na konci 20. storočia umožňuje vystopovať asi 7 – 12 generácií predkov.

V októbri 1895 sa v Uhorsku začali viesť štátne matriky, v ktorých sa nehľadí na vierovyznanie, ale najmä na bydlisko osôb. Informácie o ľuďoch z jednej obce alebo mesta sú v nich – na rozdiel od matrík jednotlivých cirkví – na jednom mieste a sú podrobnejšie. V štátnych archívoch sa dnes nachádzajú štátne matriky z obdobia rokov 1895 – 1906, v budúcnosti však pribudnú aj novšie.

Kde a ako začať výskum?

Vo všeobecnosti platí, že vždy treba začať od seba a postupne ísť do minulosti, k rodičom, starým rodičom... Určite nevynechajte rodinný archív. Pri pátraní vám pomôžu úradné listiny (rodný list, sobášny list, úmrtný list), ale aj korešpondencia či fotografie. Dôležitým prameňom sú aj spomienky tých najstarších. Ak sa starí rodičia už pominuli, skúste osloviť ich súrodencov alebo bratrancov a sesternice. Aj s nimi máte spoločných príbuzných tri či štyri generácie dozadu.

Ak vyčerpáte všetky tieto možnosti, ostávajú už len písomné pramene. Spomínal som už hroby predkov. Z náhrobkov môžete zistiť neznáme dátumy narodení a úmrtí a/alebo mená ďalších príbuzných zomrelého. Ďalšie informácie ponúkajú novšie matriky, uložené

Grafická podoba rodostromu
Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f5/Carl_Gustav_Bielke_antavla_001_enhanced.jpg

na farách, matričných úradoch alebo v archívoch. Dôležitým medzníkom pri bádaní je dátum 1. október 1895. Ak sa v pátraní dostanete do obdobia pred týmto dátumom, staršie matriky si môžete pozerať z pohodlia vlastnej izby. Matriky (hoci nie úplne všetky) sú už zdigitalizované a voľne prístupné na webovej stránke https://familysearch.org/. Potrebná je však bezplatná registrácia. Po prihlásení si zadáte, že chcete hľadať osoby zo Slovenska, vyberiete si vierovyznanie, potom okres, farnosť a konkrétnu matričnú knihu. Môžete si prezerať jednotlivé skeny obrázok po obrázku alebo vyhľadávať osoby podľa mena a priezviska vo vyhľadávači.

Ako by ste mali pri takomto pátraní postupovať?

Dôležité je určiť si, koho chcete hľadať. (Držme sa nadpisu článku, jasne hovoriaceho o hľadaní predkov, a príbuzných švagra babkinej sesternice z tretieho kolena nateraz vynechajme...) Pri výskume v matrikách vychádzajte z poslednej overenej informácie. Napr. máte overený dátum a miesto narodenia vášho pradedka (nazvime ho Pavol Trnavský) a chcete zistiť mená jeho rodičov, ktoré si už nikto nepamätá. Navyše ich hroby odvial čas (alebo pohrebná služba). Nájdete si teda rodnú matriku (nazývanú aj krstná matrika) z daného obdobia

a oblasti, a tam by mal byť záznam o jeho narodení alebo krste. V tomto zázname budú uvedené mená jeho rodičov (nazvime ich Michal Trnavský a Veronika Košická). Výborne, práve ste pokročili o generáciu ďalej! Otvoríte teraz sobášnu matriku a hľadáte sobáš Michala Trnavského a Veroniky Košickej. Keď ho nájdete, zo záznamu sa dozviete mená ich rodičov. Skvelé, objavili ste ďalšiu generáciu! Zameriate sa na jedného z nich (napr. Michala) a z toho istého záznamu vyčítate, že jeho rodičia sú Jozef Trnavský a Mária Žilinská. Znovu sa vrátite k rodnej matrike a hľadáte Michala, ktorý sa narodil páru Jozef Trnavský a Mária Žilinská. Keď ho nájdete, máte v rukách jeho meno, dátum narodenia a mená rodičov. Ďalej pokračujete takým istým spôsobom ako pri Pavlovi, až kým sa nedostanete k Adamovi Trnavskému a Eve Biblickej. To sa vám asi nepodarí, ale rozhodne prídete k záznamom, v ktorých už nebudete mať mená rodičov sobášeného páru a vtedy už musíte hľadať všetkých členov rodu, aby ste si spravili v rodovom guláši jasno. Obrníte sa teda poriadnou dávkou trpezlivosti, záujmu a všetkých ďalších vecí, ktoré musí správny genealóg mať, a pustíte sa do pátrania. Zapíšete si hory poznámok, nakreslíte si desiatky príbuzenských prepojení, presedíte stovky hodín pred obrazovkou, preklikáte tisíce strán, dešifrujete desaťtisíce záznamov škaredo píšucich matrikárov, a napríklad zistíte, ako sa volali vaši predkovia z 12. generácie, žijúci už v 17. storočí. Spolu s tým sa môžete dozvedieť, kde a s kým žili, čo robili, aké majetky vlastnili, na čo zomierali. Málo? Spýtajte sa ľudí v okolí, či poznajú detaily zo života svojich predkov z 12. generácie!!!

V prípade šľachtických rodov je pátranie ešte zaujímavejšie. Pri určitej dávke šťastia na tých správnych predkov urodzeného pôvodu sa môžete dostať aj do stredoveku (to je asi 15 generácií a viac). Vtedy však budete musieť študovať okrem matrík aj iné pramene – súpisy šľachty, testamenty, kúpne zmluvy a pod., čo znamená ďalšie stovky hodín výskumu a tisíce strán dokumentov.

V matrikách sa nestretnete len so škaredo píšucimi matrikármi. (Mimochodom, niektorí grafológovia nazývajú také písmo ozdobným.) V prvom rade sa v nich vyskytuje latinčina v kombinácii s „ozdobným“ rukopisom. V matrikách zo 40. rokov 19. storočia

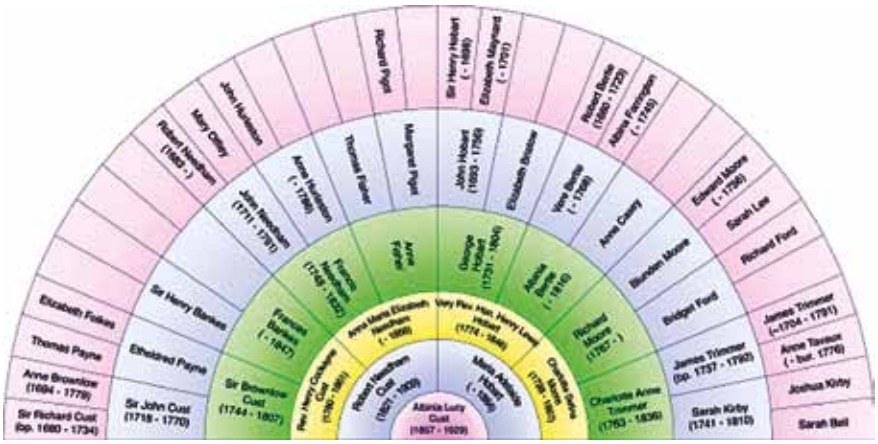

Zoznam predkov sa dá zobraziť aj ako vejár. Vy ste v polkruhu dole v strede, v prvom, modrom prstenci nad vami sú rodičia, v druhom, žltom starí rodičia, v treťom, zelenom prastarí atď. Mužská strana je obvykle ľavá.

Zdroj: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/c/c4/Ancestors_of_Albinia_Lucy_%28Cust%29_Wherry.jpg

sa bežne používala maďarčina. Na niektorých miestach, ako Spiš alebo banské mestá, to bola skôr nemčina a v evanjelických matrikách niekedy aj slovenčina. Naozaj sa však nemusíte báť žiadneho z týchto jazykov (ani slovenčiny). Slovíčka a frázy sa tam opakujú a neustálym opakovaním sa ich naučíte asi za mesiac aj naspamäť. A tých matrikárov so škaredým písmom zase až toľko nebolo...

Opatrnosti nikdy nie je dosť

Chcem vás však upozorniť na jednu vec. Pri pátraní musíte byť naozaj veľmi opatrní, pretože stačí malá chyba – zlé prepojenie dieťaťa a rodiča alebo zámena menovcov – a už hľadáte predkov niekoho iného. Záznamy prehľadávajte postupne, nevypláca sa veľmi preskakovať riadky alebo celé strany. Môžu vám uniknúť cenné informácie. Ak máte možnosť, porovnajte si údaje s niekým iným, kto pátral po rovnakých ľuďoch ako vy. Týmto spôsobom sa vylúčia chyby na oboch stranách.

Druhá vec, na ktorú by som chcel upozorniť, je zálohovanie údajov. Je to naozaj dôležité. Niektorí z vás určite zažili a až veľmi dobre poznajú ten nepríjemný pocit, keď odíde harddisk s tonami fotiek a iných súkromných vecí, a potom platíte ťažko zarobené „€čka“ firmám, aby vám vydolovali dáta z pokazených harddiskov. Nikoho by nepotešilo, keby mu v okamihu zmizli tie stovky hodín (pokročilejším až roky) výskumu. Na zálohovanie existujú buď cloudové úložiská a podobné služby, alebo (keďže sa vo výskume stretnete aj s osobnými údajmi a žijeme už vo veku GDPR) odporúčam vlastné externé disky, aby citlivé údaje nelietali kade-tade po webe. Jeden disk si pre istotu nechávajte u príbuzných.

Nemáme priestor na podrobné vysvetlenie všetkých zákutí a problémových miest. Záujemcom preto odporúčam navštíviť Univerzitnú knižnicu Trnavskej univerzity, ale ešte predtým sa „mrknúť“ do jej on-line katalógu. Pod predmetovým heslom „genealógia“ nájdete prinajmenšom 30 titulov, v ktorých je opísaného omnoho viac, ako v tomto krátkom exkurze.

Komu nebudú stačiť knižky, tomu prikladám ešte zoznam zaujímavých stránok venujúcich sa genealógii:

www.geni.sk – najnavštevovanejšia slovenská webstránka pre amatérskych genealógov,

https://www.rodokmen.com/ – genealogický portál, kam sa dajú vkladať a navzájom prepájať rodokmene,

http://slovniky.korpus.sk/ – databázy historických názvov obcí od roku 1773 a výskytu priezvisk v roku 1995 na celom Slovensku,

http://www.sghs.sk/ – stránka Slovenskej genealogicko-heraldickej spoločnosti,

http://www.virtualnycintorin.sk/ – stránka so slovenskými cintorínmi,

http://www.cintoriny.sk/ – stránka s inými slovenskými cintorínmi.

Všetkým odvážlivcom, ktorí sa vydajú na cestu spoznávania vlastnej minulosti, prajem veľa úspechov!

Stanislav Šišulák
(ktorý pozná mená už svojich 367 predkov)

Pred 450 rokmi zomrel Mikuláš Oláh

Uhorský humanistický vzdelanec

V tomto roku si pripomíname 450. výročie úmrtia uhorského humanistického vzdelanca, kráľovského kancelára, miestodržiteľa Uhorska, ostrihomského arcibiskupa a uhorského prímasa Mikuláša Oláha. Žil a tvoril v období, keď sa celá stredná Európa nachádzala v nepriaznivej politickej a hospodárskej situácii a bola javiskom neustálych politických a náboženských zápasov. Časté nájazdy Osmanov, vnútorná destabilizácia krajiny, šľachtická anarchia, úpadok kráľovskej moci a šíriaca sa reformácia naozaj neprispievali k náboženskej stabilite v Uhorsku. Roztrieštenosť krajiny na tri časti, predstavujúce kráľovské Uhorsko, Sedmohradsko a územie pod tureckou nadvládou, bola toho pravým dôkazom. Fakt, že Trnava bola v tomto období sídlom ostrihomského arcibiskupa a kapituly, vtláčal mestu charakter dôležitého intelektuálneho a vzdelanostného centra v Uhorsku. A hoci prvý pokus zaviesť v Trnave osvedčený jezuitský školský systém, za ktorý mesto vďačí práve Mikulášovi Oláhovi, nebol úspešný, mal pre ďalšie dejiny mesta obrovský význam. Vytvoril spoločenské a duchovné predpoklady pre nový pokus z roku 1615, ktorý už priniesol trvalejšie výsledky v podobe založenia jezuitského kolégia, ba aj ďalšie ovocie v podobe založenia Trnavskej univerzity v roku 1635.

Mikuláš Oláh sa narodil 10. januára 1493 v šľachtickej rodine v rumunskom Sibiu. Jeho otec Štefan, člen vysokej valašskej šľachty, a matka Barbara mali okrem Mikuláša ešte tri ďalšie deti. V roku 1505 sa rodina presťahovala do Szaszvárosa, kde sa Mikulášov otec stal kráľovským richtárom. Mikuláš Oláh istý čas pobudol ako páža na dvore uhorského kráľa Vladislava II. Po štúdiách vo Veľkom Varadíne bol Mikuláš Oláh v roku 1518 vysvätený za kňaza. Rozhodol sa pre cirkevnú kariéru, keď sa stal sekretárom päťkostolského biskupa a neskoršieho ostrihomského arcibiskupa Juraja Satmáriho. Keď sa stal Juraj Satmári v roku 1523 ostrihomským arcibiskupom, vymenoval Mikuláša Oláha za kanonika Ostrihomskej kapituly a zároveň komárňanského arcidiakona. Neskôr, v marci roku 1526, sa Mikuláš Oláh stal sekretárom uhorského kráľa Ľudovíta II. a kráľovnej Márie. Po moháčskej bitke a smrti Ľudovíta II. Mikuláš Oláh sprevádzal kráľovnú Máriu z Budína do Bratislavy, do Altenburgu, na snem do Augsburgu, a potom do Belgicka, kde sa Mária Habsburská stala regentkou. Tieto náročné roky (1531 až 1542), keď pôsobil ako sekretár v službách Márie Habsburskej, boli pre Oláha do veľkej miery ťažkým obdobím. Aj napriek početným kontaktom, ktoré sa mu podarilo nadviazať v cudzine, napríklad s humanistom Erazmom Rotterdamským, túžil vrátiť sa do Uhorska, pričom jeho snom bolo získať biskupskú prebendu. V Belgicku sa zrodili aj prvé literárne i historické práce Mikuláša Oláha: *Hungaria* (1536) a *Atila* (1537), nevydal ich však tlačou.

Mikuláša Oláha tak aj počas rokov strávených v cudzine zaujímal osud Uhorska, rozdeleného a okupovaného Osmanmi a tiež vystaveného šíriacim sa reformačným prúdom. V roku 1542 pozval cisár Ferdinand I. Mikuláša Oláha na svoj dvor, a tak Oláh opustil Belgicko a vrátil sa už natrvalo do vlasti. Viedol tu kráľovskú kanceláriu a zastával úrad kráľovského radcu. Cisár Ferdinand I. ho napokon v roku 1543 vymenoval za záhrebského biskupa a zároveň za uhorského kancelára. Dňa 1. augusta 1548 bol vymenovaný za jágerského biskupa. Oláhova pozícia na kráľovskom dvore sa stále zlepšovala, a tak v roku 1553 dosiahol v rámci svojej cirkevnej kariéry vrchol – dňa 7. mája 1553 bol vymenovaný za ostrihomského arcibiskupa, uhorského prímasa. Zložením prísahy, v ktorej sľuboval hájiť práva a záujmy svojej arcidiecézy a kapituly, nastúpil Mikuláš Oláh na arcibiskupský stolec, čím sa mu splnil celoživotný sen.

Portrét Mikuláša Oláha (1493 – 1568). Zdroj: https://www.timpromanesc.ro/expozitia-nicolaus-olahus-primul-umanist-de-origine-romana/?fbclid=IwAR0B_PQDO_sEv2MQUhvE474hpoJivro9g_MAZD4a1YwMza40EdaaWOLRTMo

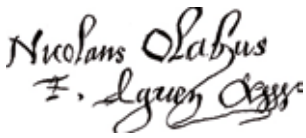

Podpis ostrihomského arcibiskupa M. Oláha. Zdroj: http://www.wikiwand.com/sk/Mikul%C3%A1%C5%A1_Ol%C3%A1h?fbclid=IwAR3t5c2jWet8i2yNtmM63wu0moKKkwfbZ03LdF5ErlxmRSPSquKRYZGsSEE

Vymenovanie za ostrihomského arcibiskupa znamenalo obrovskú zmenu v Oláhovom živote. Od tohto momentu až do svojej smrti boli jeho meno a život späté s Trnavou a jej dejinami. Totiž práve v Trnave v čase, keď Ostrihom okupovali Osmani, sídlila Ostrihomská kapitula s arcibiskupom aj so svojou školou. S obrovskou vitalitou a energiou sa Mikuláš Oláh pustil do riešenia problémov v arcibiskupstve. V prvom rade veľmi správne odhadol trend budúcich rokov a práve jezuitov pokladal za najvhodnejších na výchovu a vzdelávanie laikov i kňazstva. Vďaka Oláhovmu chápaniu školstva sa v jeho dobe Trnava stala ozajstným kultúrnym centrom tak, že bola vzorom budovania novovekého školstva aj pre iné mestá. V roku 1554 Mikuláš Oláh spojil kapitulskú školu v Trnave s tamojšou mestskou školou a o štyri roky neskôr vydal pre ňu nový orga-

nizačný a študijný poriadok. Treba poznamenať, že Oláh sa nestaral len o trnavskú školu, ale aj o školy v celej svojej arcidiecéze, ako to dokladajú ustanovenia diecéznej synody z roku 1560. Podľa nich každá fara alebo aspoň niekoľko susedných obcí malo mať spoločnú školu. Zároveň sa dbalo o vhodnosť a počestnosť učiteľov a ich rímskokatolícke vierovyznanie. S arcibiskupom Mikulášom Oláhom súvisí aj prvý pobyt predstaviteľov jezuitskej rehole v Trnave. Na jeho podnet cisár Ferdinand I. vydal 1. januára 1561 zakladaciu listinu jezuitského kolégia v Trnave a Oláh sa postaral o jeho finančné zabezpečenie.

S vervou sebe vlastnou sa Mikuláš Oláh pustil do ďalšej náročnej práce. Správne pochopil, že rekatolizácia bude úspešná a trvalá vtedy, keď náboženské myšlienky bude šíriť spoľahlivý klérus. Zatiaľ, čo v Uhorsku sa v druhej polovici 16. storočia ešte šíril protestantizmus, v iných krajinách už vo vnútri rímskokatolíckej cirkvi vznikali reformné obrodné hnutia, ktoré vyvrcholili v Tridentskom koncile, začatom 13. decembra 1545 v Tridente. Bol to práve arcibiskup Mikuláš Oláh, ktorý dekréty Tridentského koncilu slávnostne uverejnil 23. apríla 1564 na synode v Trnave. Ešte skôr, ako sa Tridentský koncil skončil, pustil sa Mikuláš Oláh do uskutočňovania niektorých jeho ustanovení. Keďže koncil stanovil, aby biskupi často zvolávali diecézne alebo provinciálne synody, zvolal v roku 1559 do Bratislavy všetkých uhorských biskupov, kde rozhodli, že najprv uskutočnia diecézne synody a potom zvolajú provinciálnu synodu. Pre to, aby dobre poznal pomery vo svojom rozsiahlom Ostrihomskom arcibiskupstve, Oláh rozposlal v rokoch 1559 až 1562 do jednotlivých arcidiakonátov vizitátorov, ktorí sa mali na vlastné oči presvedčiť, aké sú náboženské pomery v jednotlivých farnostiach. Práve tieto kanonické vizitácie sú dnes pre nás veľmi cenným svedectvom o živote kňazov a veriacich v tejto dobe. Ich význam je však oveľa širší: sú vzácnym kultúrno-historickým prameňom. Veľkosť osobnosti Mikuláša Oláha sa opäť prejavuje práve v tom, že ani v tomto smere nečakal na závery Tridentského koncilu o povinnosti vizitovania diecéz, ale sám ich na svojom území nariadil; chcel mať čo najskôr jasný obraz o stave svojej arcidiecézy, aby mohol v ďalšom kroku realizovať potrebné nápravy. Mikuláš Oláh vzal vážne aj uznesenia samotného Tridentského koncilu, napríklad to, že každý biskup má vo svojej diecéze založiť seminár pre kňazov. Nevyhnutná potreba založenia seminára na výchovu a vzdelávanie kňazov, ktorí by dokázali odolávať protestantskému učeniu, sa ukázala viac než naliehavá. Dňa 19. mája 1566 po porade so svojou kapitulou Mikuláš Oláh vydal zakladajúcu listinu pre seminár v Trnave podľa intencií Tridentského koncilu, pričom sa postaral aj o finančnú dotáciu seminára.

Námestie sv. Mikuláša so starým arcibiskupským palácom, ktorý dal postaviť M. Oláh. Zdroj: https://simonnejurcova.blog.sme.sk/c/359330/kapitulska-ulica-najstarsia-trnava.html

Ďalší prínos Mikuláša Oláha má mnoho iných podôb, je viditeľný nielen v rozvoji školstva a kňazského dorastu, ale aj v celkovej rekatolizácii Uhorska. Pričinil sa o prinavrátenie mnohých cirkevných majetkov späť do rímskokatolíckej cirkvi. Vlastným nákladom vydal rituál pre potreby kňazov aj breviár, osobnou iniciatívou tiež prispel k vybudovaniu arcibiskupského paláca.

Budova tzv. Oláhovho seminára v súčasnosti. Zdroj: http://www.vitajtevtrnave.sk/userfiles/image/imageGallery/432/image/olah1.jpg

Mikuláš Oláh zomrel vo veku 75 rokov dňa 14. januára 1568 v Trnave, pochovaný je v krypte vo farskom Kostole svätého Mikuláša v Trnave. Aj vo svojom testamente pamätal na cirkevných hodnostárov a cirkevné inštitúcie, v prvom rade na kolégium trnavských jezuitov, na novozaložený seminár, ďalšie financie odkázal trnavským a bratislavským františkánom. S menom Mikuláša Oláha sa tak neoddeliteľne spájajú začiatky rekatolizácie v Uhorsku, na ktoré neskôr úspešne nadviazali jeho pokračovatelia.

Zuzana Lopatková

Použité pramene a literatúra:

BUCKO, Vojtech. *Mikuláš Oláh a jeho doba*. Bratislava : Vedecké ústavy mesta Bratislavy, 1940; BUCKO, Vojtech. *Reformné hnutie v arcibiskupstve ostrihomskom do r. 1564*. Bratislava 1939; *Oláh Miklós, II. Lajos és Mária királyné titkára, utóbb Magy. Orsz. Cancellár, Esztergomi érsek-primás és kir. helytartó levelezése.* Közli Ipolyi Arnold. Budapest : A M. T. Akademia könyvkiadó hivatala, 1875; *Nicolai Oláh, Ludovico IIo regi Hungariae et Mariae reginae a secretis, Ferdinandi I Cancellarii, dein Archiepiscopi Strigoniensis primatis Regni Hungariae et locumtenentis regii Codex epistolaris (MDXXVI – MDXXXVIII)*. Recensuit Arnoldus Ipolyi. Budapestini : Bibliopolium Academiae Hung., 1876; NAGY, Imrich. Mikuláš Oláh v službách Márie Habsburskej. In *Ján Jessenius. Slováci na panovníckych dvoroch*. Zborník prác z interdisciplinárnej konferencie. Martin : Slovenská národná knižnica, 2012, s. 184 – 197; FAZEKAS, István. Miklós Oláh, Secretary to Queen Mary of Hungary (1526 – 1539). In *Mary of Hungary : The Queen and Her Court 1521 – 1531*. Ed. Orsolya Réthelyi et al. Budapest : BTM, 2005, s. 41 – 47; *Latinský humanizmus.* Výber zostavil a doslov napísal Daniel Škoviera. Bratislava : Kalligram; Ústav slovenskej literatúry SAV, 2008.

Semafor, smog a snenie

DOMINIK ŠTRBO

Našiel som ťa.
Vo svetle pouličnej lampy.
Ťažké viečka smogu spustili skener.
Častice technického slnka
pošepkali tvar
asfaltu pod tvojimi nohami.

Zem vybuchla...
V infrazvukovom rytme.
Do čiernych igelitových vriec
vypľula pohľady
smerujúce inam, smerujúce od teba...
Pretože nik nie je pripravený
na tvoj malinový lesk.

Si ako nádherný ostrov.
Uprostred dopravnej špičky
tvoja nezúčastnená tvár podlamuje kolená.
Ťažké mľaskanie topánok na zebre.
Človeka na zemi.
A moje srdce na váhach...

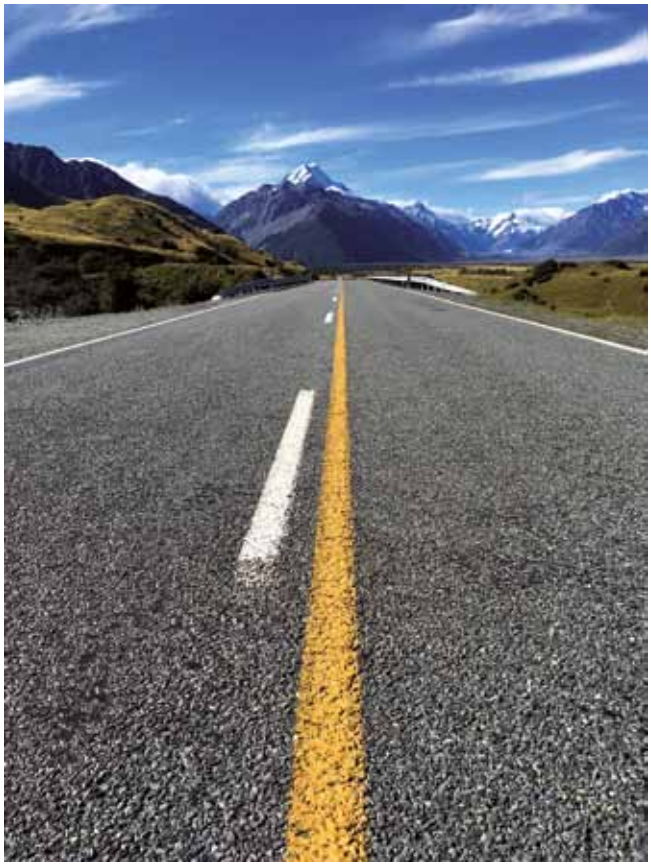

Matka Zem

GABRIELA DÁVIDOVÁ

Sčista-jasna sfarbila si sa do odtieňov nebeskej prírody.
Z útrob básnikov zrodila sa fantázia jasnej náhody.
Za jagavým slnkom,
za horou, ktorá kľačí pri tvojom jadre,
za termálnym pramienkom
vítam každý deň jednou spomienkou:
ako hýriš farbami,
ako si tie vnemy kradnem.

Keď ponorím ruky do vôd širokých,
stále nie som na dne.
Keď objímem kmene javorov vysokých,
stále nepoznám ťa celú.

Ako mi je zemikrásne, keď si ľahnem do trávy,
keď ľubozvučný cvrček, keď jemné cikády
skladajú piesne
kúsok mne od hlavy.

(Básne odprezentované na tohtoročnej Trnavskej poetike)

Stranu ilustrujeme fotografiami Sone Podstavkovej *A bolo svetlo...* (vľavo dolu) a Veroniky Hricovej *Aoraki – Mt. Cook* (vpravo hore) zo študentskej súťaže LET(O)_2018.

Trnavské účinkovanie Andreja Hlinku

V tohtoročných významných „osmičkových“ výročiach Slovenska nemôžeme zabudnúť ani na 80. výročie úmrtia Andreja Hlinku (1864 – 1938), katolíckeho kňaza, národovca, politika. Do politického diania vstúpil v roku 1887 ako novinár, bol viackrát žalárovaný, ale nezlomený, po celý život bol neochvejným bojovníkom za práva slovenského ľudu, za autonómiu Slovákov v Československej republike. Národná rada SR zákonom z 26. októbra 2007 ocenila jeho zásluhy, keď v zákone konštatuje, že *„Andrej Hlinka sa mimoriadne zaslúžil o to, že slovenský národ sa stal štátotvorným národom, a o Slovenskú republiku“* a Mauzóleum A. Hlinku v Ružomberku označila ako pietne miesto. Hlinka svojím životom pokračoval v naplnení životného hesla Andreja Radlinského „Za Boha, za národ“. Okrem politickej činnosti mimoriadne úspešné bolo jeho pôsobenie ako predsedu Spolku sv. Vojtecha v rokoch 1920 až 1938. SSV ako spolok slovenských katolíkov v týchto rokoch mnohonásobne zväčšil členskú základňu, z Trnavy vybudoval duchovné a kultúrne centrum Slovenska, zriadené bolo múzeum Františka Richarda Osvalda, bohatá bola vydavateľská a kníhtlačiarska činnosť.

K Trnave sa viaže jeden z troch neúspešných atentátov na A. Hlinku,

ktorý sa udial na dvore budovy Adalbertinum. Ľudovít Mikuš, synovec Štefana Mikuša st., opísal udalosť takto: *„Na Veľkonočný pondelok, 23. 3. 1921, odišiel Štefan Mikuš st. aj so skupinou roľníkov z Ratkoviec do Trnavy na Valné zhromaždenie Kresťanského združenia roľníkov. Zišlo sa tu asi 7 000 roľníkov z celého Slovenska. Zhromaždenia sa zúčastnili aj cirkevní a politickí hodnostári, nitriansky biskup Dr. K. Kmeťko, kanonik Dr. J. Buday, vodca slovenského národa Andrej Hlinka, senátor Ing. J. Klimko, J. Ďurčanský, poslanec Šmálik z Moravy, predseda Kresťanského združenia roľníctva v Trnave Dr. D. Plecho a i. Po svätej omši v Univerzitnom kostole sv. Jána Krstiteľa sa účastníci zhromaždili na dvore bývalej meštianskej školy (Albertinum). Počas rečenia senátora Klimku vtrhla do priestorov rokovania skupina sociálnych demokratov na čele s redaktorom Trnavského hlasu Kocourkom a začala siahovými polenami a kameňmi útočiť na rečnícku tribúnu. Na obranu Andreja Hlinku sa postavili viacerí roľníci, vrátene neďaleko tribúny stojaceho Štefana Mikuša so slovami ‚Človeče, čo robíte, veď ho zabijete! My si Hlinku nedáme!´ Jeden z rozzúrených útočníkov sa na neho zahnal a siahovým polenom ho udrel do hlavy, 62-ročný Š. Mikuš padol na dlažbu celý dokrvavený.“* Krátko pred smrťou sa ešte opýtal *„A Hlinkovi sa nič nestalo?“* Zomrel na šiesty deň po tragickej udalosti. V roku 1934 mu z vďačnosti postavili na Univerzitnom námestí pomník, ktorého autorom bol akademický sochár J. Hučko. Pomník bol po roku 1945 odstránený. Po obnove Adalbertína, teraz našej univerzitnej budovy, bude treba túto skutočnosť vhodne pripomenúť.

Pamätná tabuľa pripomínajúca Hlinkovo trnavské účinkovanie je umiestnená na budove Spolku sv. Vojtecha na Radlinského ulici. Na tomto mieste sa každoročne 27. septembra, v deň jeho narodenia, koná spomienkové stretnutie Trnavčanov, nazvané Pocta Andrejovi Hlinkovi.

Bohumil Chmelík

Ťaživosť pravdy

Na Trnavskej univerzite sme si 29. novembra pripomenuli osobnosť lekára, básnika a prekladateľa Andreja Žarnova, ktorý je časti verejnosti známy aj pod svojím občianskym menom František Šubík. Univerzitná knižnica v spolupráci s Katedrou etiky Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity pripravila podujatie, ktoré malo ambíciu lepšie pochopiť básnikov neľahký a zložitý životný príbeh na pozadí rovnako neľahkých dejín minulého storočia.

Doc. Eva Orbanová, autorka scenára k pripravovanému dokumentu o Andrejovi Žarnovovi, vo svojej prezentácii zachytila základné životopisné prvky, ale aj vzťahy a súvislosti životnej púte tohto zaujímavého človeka. Autentický pocit priniesol rozhovor s Margitou Kánikovou, ktorá sa s rodinou Andreja Žarnova poznala osobne a túto skutočnosť zaznamenala aj v knihe spomienok *V znamení púpavy*.

Atmosféru večera poeticky doplnila tvorba Andreja Žarnova v podaní Mgr. Michala Gánovského a prof. Bohumila Chmelíka.

Zuzana Martinkovičová

Na snímke (zľava) Zuzana Martinkovičová, Margita Kániková, Eva Orbanová a Bohumil Chmelík. Foto: Michal Mrva

Erasmus+ ma naučil citlivosti a porozumeniu

Od 9. júla do 10. septembra tohto roku som absolvovala stáž na Psychiatrickej klinike v Brne. Počas deviatich týždňov som prešla celkom piatimi pracoviskami, a to jednak uzavretými oddeleniami pre pacientov s afektívnymi poruchami, ako aj pre pacientov so psychotickými poruchami, ale aj s otvoreným psychoterapeutickým oddelením zameraným na poruchy osobnosti, neurotické poruchy a poruchy príjmu potravy, oddelením detskej a dorastovej psychiatrie a napokon krízovým centrom. Na každom oddelení som strávila čas v rozmedzí jedného až troch týždňov.

Komunikácia a spolupráca s mojou mentorkou i ostatnými vedúcimi psychológmi bola skutočne vynikajúca. Ochotne mi vysvetlili jednotlivé postupy, či už diagnostické, alebo terapeutické. Viedli a podporovali ma v samostatnej práci, naučili administrovať rad diagnostických testov, pričom mnohé z nich som si najskôr mohla vyskúšať na sebe. Potom som už samostatne zadávala testy ako WAIS–III, WISC–III, PSSI, ACE i ďalšie. Psychológovia ma naučili vyhodnocovať tieto testy a následne mi vysvetlili interpretáciu výsledkov u daného pacienta. Ale to nebolo všetko. Umožnili mi aj viesť arteterapiu, skupinové relaxácie, mohla som byť prítomná pri pohovoroch s pacientmi, na skupinových psychoterapiách, vnímať dianie a nasávať celkovú atmosféru na klinike. Naučila som sa písať záznamy do chorobopisov aj viesť pohovory s pacientmi. Keď som prejavila o niečo záujem, psychológovia si vždy našli čas a prebrali so mnou jednotlivé prípady, ktoré ma zaujali, a otvorene sa delili so mnou i so svojimi skúsenosťami z praxe.

Môj pracovný čas sa prispôsoboval množstvu práce, ktorú mi na daný deň pridelili. Občas som si mohla úlohy vyberať sama, komunikovať s tými pacientmi, ktorých diagnózy ma zaujali. Nenechala som si ujsť ani príležitosť vidieť, ako pracovníci kliniky podávali elektrošoky do mozgu. Niet pochýb o tom, že táto stáž mi pomohla rozvinúť sa osobnostne aj vedomostne. Pochopila som mnohé mechanizmy konania ľudí, buď choré, alebo naopak prospešné. Ľudské príbehy, s ktorými som sa zoznámila, výsledky, ku ktorým sa liečba dopracovala, ma inšpirovali k rozvoju väčšej citlivosti a porozumenia.

Najväčší prínos mojej stáže na Psychiatrickej klinike v Brne vidím v nadobudnutí praxe s diagnostikou. Mala som možnosť sledovať psychoterapeutické pohovory a spôsoby vedenia skupinovej psychoterapie, čo vnímam ako nenahraditeľnú skúsenosť a inšpiráciu pre môj budúci vlastný prístup. Schopnosť viesť skupinové relaxácie budem môcť využiť vo viacerých oblastiach psychologickej praxe. Skúsenosť s organizáciou práce v nemocnici bude pre mňa osobitným benefitom v prípade, ak v budúcnosti nastúpim pracovať do podobného zariadenia. Navyše som sa počas tohto leta utvrdila v tom, že klinická psychológia je tou oblasťou, v ktorej by som jedného dňa rada pracovala.

Ostatným študentom môžem stáž s podporou programu Erasmus+ v zahraničí len odporúčať. Ide o skvelú možnosť pracovať v odbore svojho štúdia a zoznamovať sa s novými, inšpiratívnymi poznatkami i praktickými prejavmi.

Lýdia Vatrtová,
študentka psychológie

Interiér Psychiatrickej kliniky v Brne

TRUNI párty

V stredu 7. novembra študentská rada zorganizovala TRUNI párty, na ktorej sa zúčastnili študenti zo všetkých fakúlt. Keďže sme nedávno oslávili sté výročie vzniku Československej republiky, téma bola ladená práve do tohto obdobia. Potešujúce bolo, že študenti to vzali naozaj vážne a v kostýmoch ich prišlo naozaj veľa. Pierka, obleky, prvorepublikové šaty a swingová hudba, ktorá sprevádzala celý večer, vytvorili čarovnú atmosféru a dobrú náladu, ktorá sa ťahala až do neskorých ranných hodín.

Popri tancovaní sa však nezabudlo ani na rôzne súťaže a študenti sa tiež mohli originálne vyfotiť pri fotostene s rôznymi kulisami. Vrcholom večera bolo vyhlasovanie výsledkov súťaže o najlepší kostým. Študentská rada TU sa nakoniec rozhodla pre štvoricu kamarátov, ktorí získali cenu.

Študentská rada otvorila nové kluby

So začiatkom nového akademického roka sa rozbehol aj študentský život. A keďže k nemu nepatrí len štúdium, študentská rada sa rozhodla okrem zabehnutých klubov otvoriť aj ďalšie. Bežecký klub Trnavskej univerzity je možnosť pre študentov, ktorí majú radi alebo si myslia, že by mohli mať radi tento šport. Ak nerád behávaš sám, táto možnosť je práve pre teba! Klub je určený tak pre začiatočníkov, ako aj pre pokročilých. Klub sa stretáva každý pondelok o 17.30, utorok o 8.30, v stredu o 17.00 a vo štvrtok o 9.00 pred Študentským domom Miloša Uhra. Ale nemusíš sa obávať, nie je nevyhnutné, aby si chodil v každý čas, je to hlavne pre to, aby sa mohol zúčastniť každý a nebránil mu v tom rozvrh či práca.

Debatný klub Trnavskej univerzity je pre ľudí, ktorí by si chceli rozvíjať svoje argumentačné schopnosti

a vystupovanie pred obecenstvom, no zároveň aj pre ľudí, ktorí si chcú užiť kvalitnú debatu. Ak si sa v tomto našiel, neváhaj a príď! Debatný klub sa stretáva v miestnosti 1A1 na filozofickej fakulte každý utorok o 18.00. Témy na každú debatu sú vopred uverejnené na facebooku debatného klubu.

Posledný nový klub, ktorý bude fungovať od zimného semestra, je Literárny klub Trnavskej univerzity. Je určený pre každého milovníka literatúry, ktorého baví rozprávať sa či už o knihách alebo kratších textoch a myšlienkach veľkých i menej známych autorov. Literárny klub sa bude stretávať každý štvrtok o 18.00 na filozofickej fakulte v miestnosti 3P2.

No a nakoniec pripomeniem posledný, už známy klub, ktorým je Filmový klub Trnavskej univerzity. Každý týždeň v stredu o 19.00 v Študentskom domove Petra Pázmáňa. Žánre sa striedajú, takže stereotypu sa báť nemusíš a garantujeme, že si každý príde na svoje. Dokonca svojím návrhom na film môžeš prispieť aj ty v komentári vždy aspoň týždeň pred premietaním.

Veríme, že si z tejto ponuky klubov vyberie každý študent. Viac informácií o nich možno nájsť na facebookovej stránke Študentskej rady Trnavskej univerzity a taktiež na samostatných stránkach klubov.

Timea Oravcová

Univerzitné pastoračné centrum v Trnave je tiež miesto, kde môžu študenti trnavských univerzít stráviť svoj voľný čas buď v tichosti, v modlitbe, alebo sa stretnúť s priateľmi pri kávičke či čaji, zabaviť sa pri obľúbenej doskovej alebo kartovej hre, resp. zapojiť sa do kultúrnych a športových aktivít

Jazykové okienko – tentoraz vianočné

Prečo sa u nás používa slovné spojenie to pravé orechové?

O niečom, čo je výnimočne dobré, hovoríme, že je to *to pravé orechové.* Prečo práve orechové?

Orechy mali v živote našich predkov veľkú hodnotu. Keďže mäso sa jedlo iba zriedka, vzácne boli tie plodiny, ktoré vedeli zasýtiť aj bez neho. Orech vlašský obsahuje mnoho potrebného pre náš organizmus, metaforicky ho nazývajú aj potrava pre mozog. Prečo? Pretože konzumácia orechov zlepšuje sústredenie, vyživuje nervovú sústavu, podporuje imunitný systém a znižuje riziká srdcových chorôb. V orechoch je veľa vitamínov skupiny B, aminokyselín, draslík a horčík. Vegetariáni túto plodinu dokonca volajú vegetariánske mäso.

Orechy symbolizovali bohatstvo a zdravie, preto nemohli chýbať ani na vianočnom stole. Pri vianočných obradoch sa orechy hádzali do každého kúta miestnosti, aby zabezpečili domu bohatstvo a hojnosť aj na budúci rok. Vo frazeologickej podobe preto nemáme spojenie „to pravé tvarohové či bryndzové“, ale *to pravé orechové.*

Čo to je kračúň?

Tento pojem sa spája s atmosférou Vianoc už dlhé stáročia. A hoci sa u nás vyskytuje iba zriedka (v oblasti Zemplína a na juhu stredného Slovenska), poznajú ho i v rumunčine (crăciun) alebo v maďarčine (karácsony). Pojmom *kračúň* sa pomenováva samotný vianočný deň alebo aj obdobie Vianoc od 24. decembra do 6. januára, ide o pojem s kresťansko-náboženským príznakom.

Pôvod slova vysvetľujú jazykovedci rôzne. Najčastejšie sa prijíma verzia, že ide o pôvodný slovanský pojem (zhruba od 8. storočia) *kork-j-un*, z čoho potom logicky vyplynuli formy *koročun/karačun*, čo prekladáme ako *vracanie, krátenie, krčenie*. Ide tu o symbolický význam zimného slnovratu – najkratšieho dňa, vracania sa svetla, slnka. *Kračúň* pôvodne súvisel s pohanskou oslavou zimného slnovratu, ktorá bola v začiatkoch kresťanstva v praslovanských kmeňoch veľmi živá. S touto oslavou sa viaže aj pohanská obyčaj pálenia kmeňov a konárov.

(viac na: http://www.slavu.sav.sk/casopisy/slavica/2002_02/2002_02.pdf, s. 144 – 147)

Čo pomenúva pojem utiereň?

Počas Vianoc väčšina z nás absolvuje polnočnú svätú omšu. Tú istú udalosť zvyknú pomenovať starší ľudia pojmom *utiereň.* Tento pojem sa používa dodnes vo význame polnočná omša na Vianoce. Jazykovedec Ján Horecký odvodzuje slovo utiereň od (j)utro — ráno. Utiereň je oficiálnou rannou modlitbou v gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi.
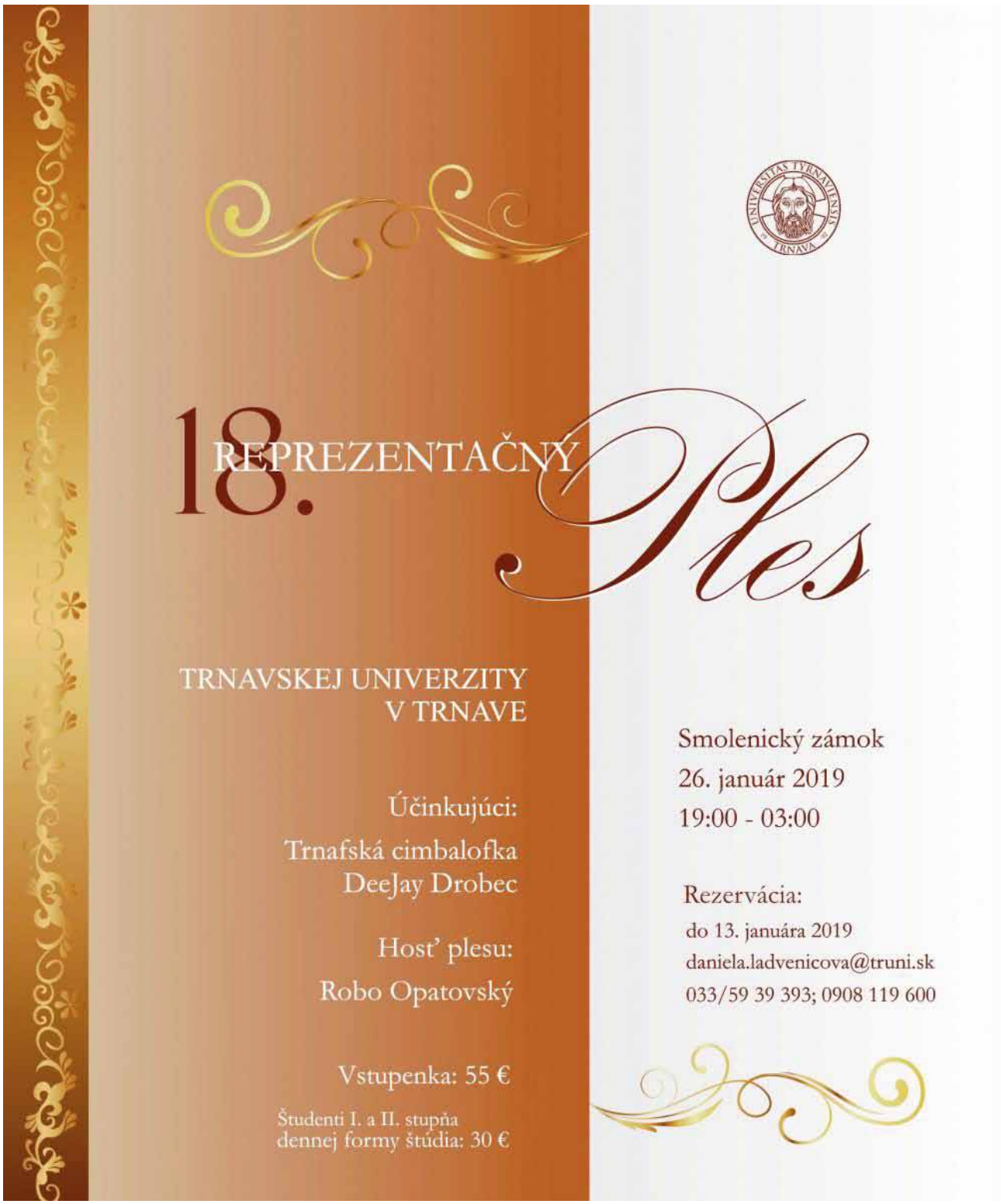
Všetkým našim čitateľom ďakujeme za priazeň,
želáme pokojné a požehnané Vianoce
a šťastný rok 2019